

A FOGYASZTÓI ADÁSVÉTEL EGYES KÉRDÉSEINEK SZABÁLYOZÁSA ÉS JOGGYAKORLATA ROMÁNIÁBAN¹

SZÉKELY JÁNOS

DEBRECENI JOGI MŰHELY, 2020. ÉVI (XVII. ÉVFOLYAM) 1-2.

DOI 10.24169/DJM/2020/1-2/4

1. A szabályozás kialakulása és hatályos állapota

A fogyasztóvédelem terén a román belső jogban alkalmazandó normák – elsődleges és másodlagos – jogszabályok komplex szövevényét alkotják, olykor átfedő vagy éppen redundáns normatív tartalommal. Ez kihat a normák érthetőségére.² A következőkben a fogyasztási cikkek adásvételének és a kapcsolódó jótállásnak egyes vonatkozásairól szóló 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv³ (továbbiakban: 1999/44/EK irányelv) román belső jogba való átültetésének folyamatát szeretnénk ismertetni. Tanulmányunk vizsgálódási körét az 1999/44/EK irányelv tárgyi hatályához igazítjuk. Emiatt elemzésünk elsősorban az irányelv 1. cikk (2) bekezdésének e) pontjában meghatározott *jótállás* vonatkozásában az 1. cikk (2) bekezdésének a) pontjában definiált *fogyasztók* számára történő, az 1. cikk (2) bekezdésének b) pontjában meghatározott *fogyasztási cikkek* eladására nézve releváns jogi normákra korlátozódik. Itt szükséges megjegyezni, hogy a román jog a fogyasztási cikkek megnevezésére a *termék (produs)* kifejezést használja, emiatt ezt a tanulmányban a *fogyasztási cikkekkel* azonos jelentéstartalommal alkalmazzuk.

A román Polgári törvénykönyv⁴ (RPtk.) a fogyasztási szerződésekre nézve szubszidiárius jogforrást jelent, szabályai különös jogforrások hiányában alkalmazandók (RPtk. 1177. §). Maga az RPtk. is tartalmaz a fogyasztóvédelem szempontjából fontosszabályokat, ideértve a vállalkozó (*profesionist*)

1 A tanulmány megírása és megjelentetése az Igazságügyi Minisztérium jogászképzés színvonalának emelését célzó programjai keretében valósult meg.

2 G. Piperea: *Protecția consumatorilor în contractele comerciale*. C. H. Beck, București, 2018, 9–10.

3 Az Európai Parlament és a Tanács 1999/44/EK irányelve (1999. május 25.) a fogyasztási cikkek adásvételének és a kapcsolódó jótállásnak egyes vonatkozásairól, HL L 171., 1999.7.7., 12-16.

4 A román Polgári törvénykönyv [*Codul civil*] a 2009. évi 287. törvény, újra-közzétéve a román Hivatalos Közlöny [*Monitorul Oficial*] 505/2011.07.15. számában.

meghatározását⁵ [RPtk. 3. § (2) és (3) bekezdések], bár a fogyasztó fogalmát nem definiálja. A polgári jog általános normái, amelyek az adásvételi szerződéseket szabályozzák, többek között a szavatosságra nézve tartalmaznak előírásokat (az RPtk. 1672. és 1695–1718. §-ai) és emiatt ezektől szintén nem lehetséges elvonatkoztatni. E normákra csupán abban a mértékben hivatkozunk majd, amennyiben alkalmazandók a vállalkozó–fogyasztó viszonyra.

1.1. Az 1999/44/EK irányelv átültetése a román belső jogba

Az 1999/44/EK irányelv átültetése a román belső jogba több jogszabály útján valósult meg. Ezek közül a legjelentősebb *A termékek eladására és a hozzá fűződő garanciákra vonatkozó 2003. évi 449. törvény* (449/2003. tv.).⁶ Az irányelv tartalmának a román belső jogba való átültetése még 2003-ban meg, négy évvel az ország csatlakozása előtt az Európai Unióhoz. A törvény a csatlakozás napjától (2007. január 1-től) lépett hatályba.⁷

Az átültetés a román Polgári törvénykönyv rendelkezésein kívül, más jogszabályok által valósult meg, elsősorban annak tulajdoníthatóan, hogy az új Polgári törvénykönyv kodifikációja 2003-ban még nem zárult le. Másodsorban, mivel a vállalkozások és a fogyasztók közötti jogviszonyok szabályozása általában különálló törvényekbe foglalt különös normák formáját

5 A román Polgári törvénykönyv értelmében: „*Vállalkozónak kell tekinteni mindenkit, aki vállalkozást üzemeltet*” [RPtk. 3. § (2) bekezdés], ahol a vállalkozás üzemeltetése alatt „*a dolgok előállításából, igazgatásából vagy elidegenítéséből, illetve szolgáltatás-nyújtásból álló szervezett tevékenység*” rendszeres folytatását értjük, „*függetlenül attól, hogy ez nyereségszerzésre irányul-e, vagy sem*” [RPtk. 3. § (3) bekezdés]. E meghatározás nem azonos a *gazdálkodó szervezet (operator economic)* fogalmával, amely az általános fogyasztóvédelmi jogszabályokban kerül említésre, ahol ez, mint „*olyan természetes vagy jogi személy*” van meghatározva, „*amely vállalkozói tevékenysége során előállít, importál, illetve fuvaroz termékeket, ezek alkatrészeit, vagy szolgáltatásokat nyújt, és erre engedéllyel rendelkezik*” (21/1992. Korm. r. 2. § 3. pont); nem azonos továbbá az *eladó* fogalmával sem, amelyet a 449/2003. tv. alkalmaz. Utóbbi törvény az eladót a következőképpen határozza meg: „*azon természetes vagy jogi személy, amely tevékenysége során termékekkel kereskedik egy a fogyasztóval kötött szerződés feltételei szerint, és erre engedéllyel rendelkezik*”. Mindazonáltal a Polgári törvénykönyv hatálybaléptetésére vonatkozó átmeneti rendelkezéseket tartalmazó 2011. évi 71. törvény 8. §-ának (1) bekezdése a *vállalkozó* fogalmát többek között a *gazdálkodó szervezet* fogalmát is magába foglalóként határozta meg. A vállalkozó fogalmának részletes leírásához a román jogban, lásd I. Schiau: *Profesionistul, un reper al dăinuiri materiei comerciale în cadrul dreptului privat unitar. Revista Română de Drept al Afacerilor*, 2015/7. 43-58.

6 A termékek eladásáról és a hozzá fűződő garanciákról szóló 2003. évi 449. törvény [Legea 449/2003 privind vânzarea produselor si garantiile asociate acestora] legutóbbi egységesített formájában a román Hivatalos Közlöny 347/2008.05.06. számában jelent meg.

7 I.-F. Popa: *Obligația de conformitate – cu referire specială la vânzările de consum. Pandectele Române*, 2005/5., 153.

öltötte, a román jogrendszerben⁸ értelemszerűnek tűnt a jogalkotó számára e szabályozási modell további követése. Harmadsorban az átültetés pillanatában a *szereződésszerű (megfelelő) teljesítés* elve – ahogyan annak jelentéstartalma az 1999/44/EK irányelvből kitűnik – még idegennek tetszett a román jogban nyújtott *más jogérvényesítési lehetőségek koncepciójához* viszonyítva (a szerződéstől való elállás, a szerződés peres úton felbontása, a teljesítés peres úton kikényszerítése, amelyeket az 1864. évi román Polgári törvénykönyv 1020. és 1021. §-ai szabályoztak, megerősítve a 970. § jóhiszeműsége vonatkozó rendelkezéseivel), illetve a *rejtett hibák* miatti *eszközzavatosság*, és a *jogszatosság* a korábban hatályos Polgári törvénykönyv 1337–1351. és 1352–1360. §-aiba foglalt rendelkezéseinek fényében.⁹ A román szakirodalom¹⁰ a fogyasztóvédelem területén már idejekorán felismerte a termék *csékély* (például kizárólag esztétikai) hibáival összefüggésben felvetődő dogmatikai nehézségeket. Ilyen hibák nem alapozhatták meg a szerződés szerű teljesítés kikényszerítését, sem pedig a szerződéstől való elállást, annak felbontását (a teljesítés elmaradásának okán), illetve megtámadását (a vevő részéről fennálló esetleges tévedés vagy megtévesztése jogalapjával), a termékfelelősséget, vagy a szavatosság valamely formájának érvényesítését, mivel a termék hibája kismértékű, és emiatt nem tekinthető *lényegesnek*. A szerződés szerűség elve az Európai Közösség tagjai közös joghágyományára részének tekinthető e tagság 1999. évi állása szerint [az 1999/44/EK irányelv preambuluma (7) bekezdése erre utal], de ez kimondottan *nem*¹¹ volt része a román joghágyománynak az irányelv átültetésekor.

A fogyasztók védelméről szóló 1992. évi 21. kormányrendelet (21/1992. Korm. r.)¹² is tartalmazott (és mindmáig tartalmaz) a nem szerződés szerű teljesítésre vonatkozó egyes szabályokat a fogyasztói szerződésekre vonatkozó jóállás terén. E jogszabály volt az első, amely Romániában a fogyasztóvédelem

8 Lásd N. Grădinaru: Regulile comunitare în materia vânzării bunurilor de consum și a garanțiilor acestora. *Revista Română de Drept Comunitar*, 2005/3., 54., 1. jegyzet. A szerző felsorolja a fogyasztói adásvételre vonatkozó normákat a 449/2003. tv. hatálybalépését megelőző időszakban.

9 Lásd I.-F. Popa, *i. m.*, 2005, 154-161.

10 Lásd például J. Goicovici: *Dreptul consumației*. Sfera Juridică, Cluj-Napoca, 2006, 81-82.

11 I.-F. Popa, *i. m.*, 2005, 154. Ugyanezen szerző későbbi írásában a román Polgári törvénykönyvet „vaknak és süketnek” (98.) nevezi amiatt, mert figyelmen kívül hagyta a szerződésnek való megfelelés modern fogalmát, amelyet a 449/2003. tv. is alkalmaz. I.-F. Popa: Conformitatea lucrului vândut – Între rigiditate tradițională și funcționalism (II). *Revista Română de Drept Privat*, 2009/2., 96. és 98.

12 A fogyasztók védelméről szóló 1992. évi 21. kormányrendelet [*Ordonanța 21/1992 privind protecția consumatorilor*] legutóbb a román Hivatalos Közlöny 208/2007.03.28. számában lett újra közzétéve.

tárgykörét szabályozta, és amelyben a fogyasztó¹³ és a termék¹⁴ fogalmai meghatározásra kerültek, illetve, amely meghatározta a fogyasztók által vett javakra vonatkozó jótállás szabályait, valamint a fogyasztói egyesületek működését. Sok, a 449/2003. tv. eredeti szövegében található norma a 21/1992. Korm. rendeletből került átémelésre.¹⁵ Emiatt az 1999/44/EK irányelv átültetése nem a román jogban megszokott módon, egyszerű fordítással következett be, hanem tartalmának a már létező, komplex, bár nem teljeskörű, belső fogyasztóvédelmi rendszerbe történő beleágyazásával.

Végezetül, a Fogyasztói törvénykönyvről¹⁶ (Ftvk.) szóló 2004. évi 296. törvény szintén tartalmaz rendelkezéseket a termékek megfelelése vonatkozásában, valamint ezek címkézésére és a rájuk vonatkozó leírás – a termékdokumentáció – kialakítására nézve (sokkal tágabb megfogalmazásban, mint a 449/2003. tv. szövegében). Az Ftvk. rendelkezik az eladó általános kötelezettségéről, a nem megfelelő termék észszerű határidőn belüli, ingyenes kijavításáról vagy kicseréléséről, a fogyasztó számára lehető legkevesebb nehézséget okozva (ha az illető intézkedés nem bizonyul aránytalannak), a felek közötti szerződéses jogviszony feltételeinek tiszteletben tartásával (Ftvk. 15–18. §-ai).

13 E fogalom időben változóknak bizonyult. Első meghatározását még a 21/1999. Korm. r. acta (2. §, második nem számozott bekezdés) miszerint a fogyasztók: „*olyan természetes személyek, akik gazdasági ügynököktől [értsd vállalkozóktól – szerző megj.] beszerzett termékeket végfelhasználóként felhasználnak vagy elfogyasztanak, illetve akik az ilyenek [értsd vállalkozók – szerző megj.] által nyújtott szolgáltatásokból részesülnek*”. Ez a meghatározás többször került módosításra. Az első ilyen módosítást a 2000. évi 58. kormányrendelet iktatta be (közzétéve a Hivatalos Közlöny 43/2000.01.31 számában), amelynek folytán a meghatározás a következőképpen alakult át: „*olyan természetes személy, aki vállalkozói tevékenységén kívül eljárva termékeket vagy szolgáltatásokat vesz, felhasznál, illetve elfogyaszt*”. Ez később újra módosult, a 2002. évi 37. törvény által (közzétéve a román Hivatalos Közlöny 91/2002.02.02. számában), a következőképpen: „*[egy] természetes személy vagy természetes személyek egyesületbe tömörült csoportja, aki vállalkozói tevékenységén kívül eljárva termékeket vagy szolgáltatásokat vesz, felhasznál, illetve elfogyaszt*”. A meghatározás végső formáját, amely ma közös a 449/2003. törvényben olvashatóval, „A kereskedők fogyasztókkal szembeni tisztességtelen magatartásának visszaszorításáról és a jogszabályok az európai fogyasztóvédelmi joggal történő harmonizálásáról szóló 2007. évi 363. törvény” [*Legea 363/2007 privind combaterea practicilor incorecte ale comercianților în relația cu consumatorii și armonizarea reglementărilor cu legislația europeană privind protecția consumatorilor*] adta meg. Ez a román Hivatalos Közlöny 899/2007.12.28. számában került közzétételre. E meghatározás 21/1999. Korm. r. 2. § 2. pontjában került elhelyezésre, és tanulmányunk 2. szakaszában olvasható.

14 A termék fogalmának értelmezéséért lásd I.-F. Popa, *i. m.*, 2005, 164–165.

15 I.-F. Popa, *i. m.*, 2005, 162.

16 A Fogyasztói törvénykönyv [*Legea 296/2004 privind Codul consumului*] hatályos változata a román Hivatalos Közlöny 224/2008.03.24. számában került újra-közzétételre egységesített formában.

1.2. A román szabályozás átültetést követő dinamikája

A 449/2003. tv. szövegét először *A kereskedők fogyasztókkal szembeni tisztességtelen magatartásának visszaszorításáról és a jogszabályok az európai fogyasztóvédelmi joggal történő harmonizálásáról* szóló 2007. évi 363. törvény módosította (mivel a 449/2003. tv. által nyújtott jótállás betartatása a tisztességtelen kereskedelmi magatartások visszaszorításának egyik eszköze¹⁷ – a 2007. évi 363. tv. 6. §-a). Ennek eredményeként a *fogyasztó*¹⁸ fogalmának meghatározása módosult, az 1999/44/EK irányelv 1. cikk (2) bekezdés a) pontjának megfogalmazását tükrözve.

A 449/2003. tv. és a 21/1992. Korm. r. később nagymértékben módosításra kerültek, az *Egyes fogyasztóvédelmi vonatkozású jogszabályok módosítására és kiegészítésére vonatkozó 2008. évi 174. sürgősségi kormányrendelet*¹⁹ által, az *Európai Bizottság szorgalmazására*.²⁰ *A Bizottság korábban az 1999/44/EK irányelv román belső jogba való átültetését elégtelennek minősítette. A módosítás további okát azon redundanciák felszámolásának szükségessége adta, amelyeket a 21/1992. Korm. r. és a 449/2003. tv. általános fogyasztóvédelmi, és különösen a fogyasztók számára nyújtott jótállás terén fennálló szabályainak átfedése okozott.*

17 J. Goicovici: Elemente constitutive ale practicilor comerciale neloiale în relațiile cu consumatorii. *Studia Universitatis Babeş-Bolyai Iurisprudentia*, 2016/3., 99. 7. jegyzet.

18 A 449/2003. törvénybe foglalt fogyasztó-meghatározás eredeti szövegezése a következő volt: „*bármely természetes személy, vagy természetes személyek egyesületekbe tömörült csoportja, amely vállalkozói vagy kereskedelmi tevékenységén kívül, de a jelen törvénynek alávetett szerződések keretein belül eljárva, termékeket vesz, beszerez, felhasznál, illetve elfogyaszt*” [2. § (1) bekezdés a) pont]. Ezt a 2007. évi 363. tv. a következőképpen módosította „*bármely természetes személy vagy természetes személyek egyesületekbe tömörült csoportja, amely a jelen törvénynek alávetett szerződések útján, kereskedelmi, ipari vagy termelési, kisipari vagy szabadfoglalkozású tevékenységén kívül eső céllal jár el.*” Lásd M. Iliescu: Aspecte teoretice privind noțiunea de consumator în legislația română. In: *Politica legislativă între reglementare europeană, națională și internațională. Noi perspective ale dreptului, Conferința internațională de drept, studii europene și relații internaționale – București, 24-25 mai 2013*, 587. Lásd továbbá M. Iliescu: Consumatorul – între prevederi legislative și opinii doctrinare. *Curierul Judiciar*, 2014/8. 436. Fontos, hogy ez a meghatározás *nem* azonos az ugyanazon 2007. évi 363. törvényben adott további meghatározással, amelyet az általa módosított 21/1992. Korm. rendeletbe helyezett el (részletekért lásd a 13. jegyzetet *fentebb*), ugyanis a 449/2003. tv. *rendelkezéseinek alávetett szerződésekben* eljáró fogyasztókra vonatkozik, és nem a fogyasztókra általában, ahogyan azokat a 21/1992. Korm. r. meghatározza. E helyzet korábban egymással össze nem egyeztethető fogyasztó-meghatározásokat eredményezett. Lásd I.-F. Popa, *i. m.*, 2005, 163.

19 Az Egyes fogyasztóvédelmi vonatkozású jogszabályok módosításáról és kiegészítéséről szóló 2008. évi 174. sürgősségi kormányrendelet [Ordonanța de urgență 174/2008 pentru modificarea și completarea unor acte normative privind protecția consumatorilor] a román Hivatalos Közlöny 795/2008.11.27. számában került közzétételre.

20 A 2008. évi 174. sürgősségi kormányrendelet indokolása, (<http://arhiva.gov.ro/upload/articles/103997/2763-ñf-protecția-consumatorilor-tot.pdf>, letöltés dátuma: 2019.12.20) tartalmaz egy hivatkozást az 1999/44/EK irányelv nem teljes átültetésére nézve, amelyet az Európai Bizottság 2008. január 18-i levelében kifogásolt.

A *kijavítás* meghatározása – amelyet a 449/2003. tv. 2. §-ának f) pontja tartalmaz – módosításra került, annak érdekében, hogy az általánosságban véve nem megfelelő termék *módosítására* vonatkozzon (ne pedig a jótállási jegy vagy a reklámok tartalmához képest nem megfelelő termékekre). A 449/2003. tv. kibővült a *rejtett hibák*²¹ és az *átlagos használati idő*²² meghatározásaival is [a 2. új g) és h) pontjai], amelyek nagyrészt a 21/1992. Korm. rendeletből kerültek átvételre. Tisztázásra került, hogy a fogyasztó bármely követelését köteles az eladóval szemben megfogalmazni (449/2003. tv. módosított 10. §-a). A megfelelés helyreállítására vonatkozó különböző – a 449/2003. tv. 11. §-ának (1) bekezdésébe foglalt – intézkedések sorrendjét a módosító jogszabály rögzítette, előírva, hogy a fogyasztó elsődlegesen a termék kijavítását vagy kicserélését kérheti. Ugyanazon § (4) bekezdésénél a módosítás a kijavításra rendelkezésre álló maximális időtartamot 15 (naptári) napban rögzítette. Egy új, (5) bekezdés rendelkezett az eladó azon kötelezettségéről, hogy csupán új alkatrészeket használjon fel a kijavítás során. A 449/2003. törvénybe újonnan beiktatott 16¹. és 16². §-ok a jótállás érvényesítésére megszabott kétéves határidő meghosszabbítását írták elő a termék átlagos használati ideje mértékéig, amennyiben ez a kétéves határidőt meghaladná, mindazon esetekben, amikor a termék előállításakor figyelembe vett rendeltetése szerint nem használható e hibák bekövetkezte miatt, de csupán akkor, ha a rejtett hibák észlelésére az átlagos használati idő letelte előtt került sor (e normák a 21/1992. Korm. r. tartalmából kerültek áttemelésre).²³

21 A 449/2003. tv. 2. §-ának g) pontjában meghatározott rejtett hibák „az átadott termék vagy szolgáltatás olyan minőségi fogyatékei, amelyek nem voltak ismertek a fogyasztó számára, és nem válhattak ismertté az ellenőrzés szokványos eszközei által”. Itt szükséges megjegyezni, hogy a rejtett hibák ilyen meghatározása eltér az RPtk. definíciójától, amely 1707. §-ának (2) bekezdésében, a nem fogyasztási adásvételek esetében ezt olyan hibaként határozza meg „amely az átadás időpontjában szakirányú segítség nélkül a gondos és körültekintő vevő részére sem felfedezhető”. Emiatt a szerződéses megfelelés tesztje rejtett hibák esetében a fogyasztói szerződésekben kevésbé szigorú.

22 Az átlagos használati idő a 449/2003. tv. 2. §-ának h) pontja által, mint „azon időtartam, amelyet a normatív technikai dokumentáció tartalmaz, vagy amely a gyártó nyilatkozataiból kitűnik, vagy amely a felek egyezségében meghatározást nyert, [és], amelyen belül a tartós felhasználású termékek működési jellemzőiket meg kell őrizniük, amennyiben azok szállítási, kezelési, raktározási és üzemeltetési feltételeinek betartása megtörtént.” került meghatározásra. Itt érdemes megjegyeznünk, hogy ez a meghatározás alapvetően hibás, ugyanis tartalmában a tartós felhasználású termékekre vonatkozhat, amelyek meghatározása viszont visszautal az átlagos használati időtartamra (lásd a 63. jegyzetet lentebb), emiatt egy hibás, rekurzív (körkörös) definíció keletkezik mindkét fogalom esetében.

23 A fentebb felsorolt normák mindegyike bejelentésre került az Európai Unió részére az 1999/44/EK irányelv átültetésére szolgáló jogszabályként (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/NIM/?uri=celex:31999L0044>, letöltés dátuma: 2020.01.12.). Azonban itt szükséges kiemelni, hogy egy további jogszabály is létezik, amely szintén az 1999/44/EK irányelv implementációjára született. Ez „A fogyasztók vállalkozókkal kötött szerződéseiből eredő jogaira, valamint egyes jogszabályok módosítására vonatkozó 2014. évi 34. sürgősségi

A 449/2003. törvényt *A termékek eladására és a hozzá fűződő garanciákról szóló 2003. évi 449. törvény módosításáról szóló 2016. évi 9. kormányrendelet* s módosította.²⁴ A fogyasztó mindaddig önálló meghatározása a 449/2003. tv. szövegében megszűnt, e definíció csupán a 21/1992. Korm. r. 2. §-ának 2. pontjában maradt fenn. Ezáltal felszámolásra kerültek a fogyasztó fogalmának vonatkozásában korábban párhuzamosan létező meghatározások,²⁵ a 449/2003. tv. tárgyi hatálya így kiterjesztésre került. A *jótállás* fogalmát a jogalkotó a *kereskedelmi jótállás*²⁶ fogalmával helyettesítette és bevezette a szerződéses megfelelés miatti *törvényes jótállás*²⁷ fogalmát. *Utóbbi a fogyasztó számára nyújtott törvényi eredetű védelem jelentés tartalmával rendelkezik. Ennek alapján az eladó köteles a termék megfelelőségét – a jótállási jegyben vagy reklámokban állított jellemzőit – helyreállítani a fogyasztó által fizetendő bármilyen további költség nélkül, a vételár visszatérítése, a termék kijavítása, vagy kicserélése útján. A módosítás továbbá bevezette a hosszú használati idejű termékek (a magyarországi szaknyelvben tartós fogyasztási cikkek) fogalmát [449/2003. tv. 2. §, e) pont, a 21/1992. Korm. r.*

kormányrendelet” [*Ordonanța de urgență 34/2014 privind drepturile consumatorilor în cadrul contractelor încheiate cu profesioniștii, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative*], amely a román Hivatalos Közlöny 427/2014.06.11. számában került közzétételre. Ez kötelezte a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóságot [*Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor*], hogy közölje az Európai Bizottsággal azon elfogadásra került fogyasztóvédelmi normákat, amelyek az 1999/44/EK irányelvvel szigorúbb rendelkezéseket tartalmaznak (a sürgősségi kormányrendelet 27¹. §-a).

- 24 A termékek eladására és a hozzá fűződő garanciákra vonatkozó 2003. évi 449. törvény módosítására vonatkozó 2016. évi 9. kormányrendelet [*Ordonanța 9/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 449/2003 privind vânzarea produselor și garanțiile asociate acestora*] a román Hivatalos Közlöny 66/2016.01.29. számában került közzétételre.
- 25 Részletekért lásd a 13. és 18. jegyzeteket *fentebb*.
- 26 A *fogyasztói jótállást*, amelyet a román jogszabály szó szerinti fordításban *kereskedelmi garanciának* nevez (elkülönítve azt a RPtK. adásvétel esetén alkalmazott jótállás-fogalmától – lásd pl. RPtK. 1716–1718. §-ai), a 449/2003. tv. 2. §-ának e) pontja határozza meg (jelenleg annak a 2019. évi 9. kormányrendelet által módosított formájában), a következőképpen: „*az eladó által a fogyasztó iránt, további fizetési kötelezettség nélkül, vállalni bármely kötelezettség, a fogyasztó által fizetett vételár visszatérítésére, a megvett termék kijavítására vagy kicserélésére, azokban az esetekben, amikor az nem felel meg a jótállásra vonatkozó nyilatkozatokban vagy reklámokban kifejtett feltételeknek*”.
- 27 A *fogyasztói szavatosságot*, amelyet a román jogszabály szó szerinti fordításban *törvényes megfelelési garanciának* nevez, (elkülönítve azt a RPtK. adásvétel esetén alkalmazott szavatosság-fogalmától – lásd pl. RPtK. 1695–1715. §-ai), a 449/2003. tv. 2. §-ának e¹) pontja határozza meg (annak a 2019. évi 9. kormányrendelet által módosított formájában), a következőképpen: „*a fogyasztó jogi védelme, amely a törvény ereje által a megfelelés hiányából ered, és az eladó azon törvényes kötelezettségét jelenti a fogyasztó irányában, hogy további költségek igénylése nélkül a terméket a megfelelő állapotába hozza, ideértve a vételár a fogyasztónak történő visszaszolgáltatását, a termék kijavítása vagy kicserélése útján is, ha ez nem felel meg a jótállásra vonatkozó nyilatkozatokban vagy reklámokban kifejtett feltételeknek*”. A megfelelés vagy a megfelelés hiányának megállapítása elsősorban a felek feladata. Mindazonáltal, bármely szerződési előírás, amely kizárólag az eladó számára tartja fenn a megfelelés megállapítását, visszaélőnek minősül. D. Moțiu: *Clauze abuzive în contractele încheiate cu consumatorii. Revista de Științe Juridice*, 2013/1. 127.

szövegéből átemelve]. A módosítás értelmében az eladó kötelezettsége a vételár visszatérítése, a termék kijavítása, illetve kicserélése vonatkozásában [449/2003. tv. 11. § (4) bekezdés] nem csupán a megfelelés hiányának bejelentésétől számított 15 napon belül válik esedékessé, hanem 15 napon belül attól az időponttól is, amikor a termék nem megfelelő jellege következtében az eladóhoz visszaszolgáltatásra került. Ugyancsak e módosítás rögzítette az eladó azon kötelezettségét is, hogy a terméket azonos jellemzőkkel rendelkező más megfelelő termékre kell cserélni [449/2003. tv. 11. § (6) bekezdés]. Bevezetésre került továbbá a *jótállási jegy* fogalma annak érdekében, hogy a román nyelvben bevett garanciafogalom különböző jelentéstartalmai között különbséget lehessen tenni. [A román jogi szaknyelvben a *garancia (garanție)* szó szövegkörnyezettől függően jelenthet *jótállást, szavatosságot*, illetve *termékszavatosságot*, vagy ezek mindegyikét. A jótállási jegy sokáig szintén garanciaként került megnevezésre.] A módosítás során a jogalkotó előírta az eladó azon kötelezettségét, hogy a vevő számára jótállási jegyet biztosításon minden tartós felhasználású termék eladása esetében. Az eladó kötelessé vált a fogyasztó jogaira vonatkozóan írásban információkat szolgáltatni [449/2003. tv. 21. §, (3)–(4) bekezdések]. Végezetül a módosítás előírta, hogy a határidő, amin belül a jótállás érvényesíthető, attól az időponttól számítandó, amikor a vevő a dolog birtokába jutott [449/2003. tv. 22. § (3)–(6) bekezdések]. A módosítás kiterjesztette mind a szavatosság, mind pedig a jótállás időtartamát bármely olyan időtartammal, amely folyamán a termék célnak megfelelő használata a meg nem felelés miatt nem volt lehetséges. A módosítás értelmében ez az időszak attól az időponttól számítandó, amikor 1. a fogyasztó a meg nem felelés tényét az eladó tudomására hozta, 2. a termék egy szervizszolgáltatónak került átadásra, illetve 3. bemutatásra, vagy 4. a fogyasztó a termék visszavételét írásban kérelmezte az eladótól. Bármely dolog esetében, amely más tartós felhasználású terméket helyettesít, új szavatossági határidő számítandó. A módosított jogszabály értelmében azon, szavatosság tárgyát képező termékek, amelyek a meg nem felelés okán a szavatosság időtartamának 10%-át meghaladó időtartamra váltak használhatatlanná, a fogyasztó kérelmére kicserélendők.

A 2018. évi 353. törvény²⁸ – amely a 2016. évi 9. kormányrendeletet hatályba léptette – a fentebb ismertetett módosításokat annyival egészítette ki, hogy előírta: az eladó egy korábbi termék kicserélése folytán a fogyasztónak

28 A termékek eladására és a hozzá fűződő garanciákra vonatkozó 2003. évi 449. törvény módosítására vonatkozó 2016. évi 9. kormányrendelet jóváhagyásáról szóló 2018. évi 353. törvény [Legea 353/2018 privind aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 9/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 449/2003] a román Hivatalos Közlöny 4/2019.01.03. számában került közzétételre.

átadott új termékért is szavatossággal tartozik (még akkor is, ha a kicserlés a jótállás érvényesítésével történt). Továbbá, a jótállási jegyet a fogyasztó számára érthető módon kell megfogalmazni, és az eladó a jótállásból fakadó bármely kötelezettségének kizárólag saját költségén köteles eleget tenni.

2. A fogyasztó megítélése a román jogban

A 449/2003. tv. a fogyasztó fogalmát jelenleg a következőképpen határozza meg: „(...) bármely természetes személy vagy természetes személyek egyesületekbe tömörült csoportja, amely saját kereskedelmi, ipari vagy termelési, kisipari vagy szabad foglalkozású tevékenységén kívül jár el” (21/1992. Korm. r. 2. § 2. pontja). Az egyesszám használata a mondat harmadik fordulatában helyes, mivel ez tükrözi a román nyelvű normaszöveget, amely a fogyasztót egyértelműen mint *természetes személyt* határozza meg.²⁹ A fogyasztói egyesületekre való utalás csupán abból a célból történik, hogy lehetővé tegye az egyes fogyasztók kollektív képviselőt az ilyen egyesületek által, a 21/1992. Korm. r. 30–43. §-ai rendelkezéseinek értelmében. A Ftvk. a fogyasztóra azonos meghatározást alkalmaz (lásd az Ftvk. Függelékének 13. pontját). Ennek megfelelően a román fogyasztóvédelmi jog terén, ami a fogyasztási cikkek eladását illeti, *jogi személyek soha nem minősülhetnek fogyasztónak* és fogyasztóvédelemben emiatt egyáltalán nem részesülhetnek.³⁰ Továbbá, a román jog értelmében egyetlen jogi személy sem járhat el természetes személyi minőségben, mivel a román jog nem ismer a két személyiséget összevonó státuszt.³¹ Itt szükséges megjegyeznünk, hogy a fogyasztó meghatározása – már az eredeti formájában³² is, amelyet a 21/1992.

29 Lásd M. Iliescu: i. m., 2013, 587. Lásd továbbá R. D. Apan: Repere în definierea noțiunii de consumator. *Pandectele Române*, különszám 2008. március 31., elérhető: <https://www.sintact.ro/#/publication/151001161> (letöltés dátuma: 2020.02.15.) A szerző véleménye szerint, az alkalmazandó norma szövege kizárólag természetes személyekre vonatkozhat.

30 Korábban elszigetelten olyan vélemények is kifejezésre kerültek a jogi szakirodalomban, melyek szerint jogi személyek is fogyasztónak minősülhetnek. Lásd M. Iliescu: i. m., 2013, 588. 1. jegyzet és 589–591. Ezek valószínűleg a fogyasztó különböző jogszabályokban fellelhető eltérő meghatározásából eredhettek, ahogyan azt Piperea említi. Utóbbi szerző korábban szintén hangoztatta a jogi személyek fogyasztóként kezelésének lehetőségét, de később elvetette e nézetet. G. Piperea: i. m., 10.

31 A jogi személyiséggel rendelkező társaságokat „A társaságokról szóló 1990. évi 31. törvény” szabályozza (legutóbb újra-közzétéve a román Hivatalos Közlöny 1066/2004.11.17. számában), míg a nem profitszerzési célú jogi személyek szabályozása Az egyesületekről és alapítványokról szóló 2000. évi 26. kormányrendeletben található (közzétéve a román Hivatalos Közlöny 39/2000.01.31. számában). További jogszabályok vonatkoznak más jogi személyekre (a szabad foglalkozások gyakorlására alapított társaságokra, a szövetkezetekre, a mezőgazdasági társulásokra stb.), de ezek közül egy sem minősíthető fogyasztónak.

32 További részletekért lásd a 13. és 18. jegyzeteket *fentebb*.

Korm. r. tartalmazott – mindenkor hangsúlyozta e státus és a természetes személyi mivolt összefüggéseit.

Azon természetes személyek, akik egyéni vállalkozás formájában folytatnak gazdasági tevékenységet, *gazdálkodó szervezetnek* (a 21/1992 Korm. r. szövege szerint), illetve *eladónak* (a 449/2003. tv. értelmében) minősülnek minden olyan esetben, amikor vállalkozói minőségükben járnak el. Problémát jelenthet azonban az olyan egyéni vállalkozók³³ – például a kereskedelemben, a szolgáltatásokban, a szabad foglalkozásokban tevékenykedők – esete, akik fogyasztóként léphetnek fel egyes termékek megvételekor, miközben nem teljes mértékben vállalkozásuk tevékenységi körében járnak el, mert nem e tevékenységi körhöz fűződően szerződnek.³⁴ (Például egy ügyvéd, aki ugyanazon szerződésben egy nyomtatót vesz irodája számára és a nagyképernyőjű televíziókészüléket házi felhasználásra, egyazon eladótól.) A joggyakorlatban ilyen probléma azokban az esetekben is felmerült, amikor egy természetes személy fogyasztóvédelmi keresetet terjesztett elő olyan, jogi személy hasznára kötött, látszólag fogyasztói ügyletek vonatkozásában, amelynek keretén belül tevékenykedett. Kifejezetten a *fogyasztói vétel* területére vonatkozóan nem találtunk releváns román joggyakorlatot. Azonban egy nemrég lezárult ügyben, amelyben első fokon a Bihar Megyei Törvényszék, másodfokon pedig a Nagyváradai Ítéltábla hozott döntést, e probléma fogyasztóvédelmi vonatkozásai felvetődtek (a 2000. évi 193. törvény³⁵ által nyújtott védelem kérdésében). E határozatok bemutatását itt hasznosnak találjuk, ugyanis a 2000. évi 193. törvény fogyasztó-meghatározása alig különbözik³⁶ attól, amelyet a 449/2003. tv. ad. Az ügyben két természetes személy terjesztett elő fogyasztóvédelmi igényt, akik közül az első egy kölcsönszerződés kereteiben kölcsönvevői minőségben szerepelt, míg a második a kölcsön törlesztésére biztosítékokat szolgáltatott, a két felperes közös tulajdonában álló

33 A gazdasági tevékenységek folytatására *engedélyezett természetes személy* státusát „Az engedélyezett természetes személyek, egyéni vállalkozások és családi vállalkozások általi gazdasági tevékenységek gyakorlására vonatkozó 2008. évi 44. sürgősségi kormányrendelet” [*Ordonanța de urgență 44/2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale*], hozta létre, amely a román Hivatalos Közlöny 328/2008.04.25. számában került közzétételre. Ez lehetővé teszi az erre engedéllyel rendelkező természetes személynek, hogy gazdasági tevékenységeket egyénileg (önfoglalkoztatottként) folytasson mint kerekedő vagy szolgáltató. Hasonló státuszok léteznek a szabad foglalkozásúak, például közjegyzők, ügyvédek, könyvelők, orvosok stb. esetében is.

34 Lásd M. Iliescu: i. m., 2013, 592–593.

35 A vállalkozók és fogyasztók között kötött szerződésekbe foglalt visszaélésszerű záradékokról szóló 2000. évi 193. törvény [*Legea 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori*] a román Hivatalos Közlöny 543/2012.08.03. számában került újra-közzétételre.

36 A 2000. évi 193. törvény által adott meghatározás azonos a 449/2003. tv. a 2007. évi 363. törvénnyel módosított definícióval. Lásd a 18. jegyzetet *fentebb*.

ingatlanokon alapított jelzálog formájában. Az alperes pénztintézet állítása szerint a kölcsön kihelyezése a felperesek vállalkozói tevékenységének figyelembevételével történt, akik ingatlanfejlesztési és -értékesítési tevékenységet folytattak. A per folyamán született határozatok hivatkoztak az Európai Unió Bíróságának (EUB) a C-269/95 *Benincasa*,³⁷ a C-464/01 *Johann Gruber*³⁸ és a C-110/14 *Horățiu Ovidiu Costea*³⁹ ügyben született határozataira.

Az elsőfokon eljáró bíróság a keresetet érdemben elutasította,⁴⁰ azonban megállapította, hogy a felperesek keresetindítási joggal rendelkeztek, mivel fogyasztók. A másodfokú bíróság a keresetet, mint elfogadhatatlant utasította el, anélkül, hogy érdemi megalapozottságát megvizsgálta volna. Határozata indokolásában megállapította: a felperesek, bár fogyasztói hitelhez folyamodtak, illetve ilyen hitelhez nyújtottak biztosítékokat, nem rendelkeznek keresetindítási joggal, ugyanis bizonyítást nyert, hogy a hitel vállalkozói tevékenységük során került felhasználásra. A másodfokú bíróság érvelése figyelmen kívül hagyta az EUB újabb megállapításait, amelyek a C-464/01 *Johann Gruber* ítélet indokolásában olvashatók, előnyben részesítve a C-269/95 *Benincasa* ítéletben megfogalmazott érvelést, mikor megállapította: *„kizárólag olyan szerződések esetén, amelyek bármely vállalkozói tevékenységen kívül és attól, vagy annak céljától, függetlenül, a magánszemély személyes fogyasztási szükségleteinek kielégítése egyedüli céljával kerültek megkötésre, képezhetik részét annak a különleges rendszernek, amely a fogyasztóvédelem kérdéseire alkalmazandó, míg ilyen védelem nem indokolt olyan szerződés esetében, melynek célja vállalkozási tevékenység (...)”*⁴¹

A Legfelsőbb Semmítő- és Ítélszék egyik nemrég közzétett határozatában⁴² hasonló következtetéseket fogalmaz meg. Szükséges megjegyeznünk, hogy az EUB a C-464/01 *Johann Gruber* ügyben hozott határozatában megállapította: a fogyasztóvédelmi normák csupán azokban az esetekben nyújtanak védelmet, amikor a szerződés vállalkozási

37 C-269/95. sz. *Francesco Benincasa v. Dentalkit Srl* ügyben 1997. július 3-án hozott ítélet (ECLI:EU:C:1997:337).

38 C-464/01. sz. *Johann Gruber v. Bay Wa AG* ügyben 2005. január 20-án hozott ítélet (ECLI:EU:C:2005:32).

39 C-110/14. sz. *Horățiu Ovidiu Costea v. SC Volksbank România SA* ügyben 2015. szeptember 3-án hozott ítélet (ECLI:EU:C:2015:538).

40 Bihar Megyei Törvényszék, 2018. július 5-i 166/2018. sz. polgári határozata (<https://www.sintact.ro>, letöltés dátuma: 2020.02.12.)

41 Nagyváradai Ítélotábla, 2019. május 7-i 158/2019. sz. polgári határozata (<https://www.sintact.ro>, letöltés ideje: 2020.02.12.)

42 Legfelsőbb Semmítő- és Ítélszék, Második Polgári Kollégium, 2018. február 2-i 479/2018. sz. határozata (<http://www.scj.ro>, letöltés ideje: 2020.02.12.)

tartalma „elhanyagolható”⁴³ (vagyis a szerződés nem kell, hogy *teljesen* független legyen a vállalkozási tevékenységtől, ahogyan az a román ítélkezési gyakorlatban megállapítást nyert). A román jogalkotó nem határozott meg semmilyen mennyiségi vagy minőségi kritériumot, az EUB C-464/01, *Johann Gruber* és C-110/14, *Horățiu Ovidiu Costea* ügyekben született határozatainak megfelelő megoldás átültetésére, így a természetes személy fogyasztóvá vagy vállalkozóvá minősítése eseti alapon valósul meg a bíróságok által. A Legfelsőbb Semmitő- és Ítélszék nem hozott létre⁴⁴ általános, objektív kritériumrendszert e probléma megoldására. Emiatt azt a következtetést kell levonnunk, hogy bármely természetes személy, akinek vállalkozói tevékenysége az RPtk. 3. §-ának értelmében,⁴⁵ egy másik személlyel létesített szerződéses jogviszony keretein belül bármilyen csekély mértékben is érvényre jut, nem minősülhet fogyasztónak, még abban az esetben sem, ha e vállalkozói minőség az ügyletet tekintve elhanyagolható. E következtetéseket azon fenntartással kell megfogalmaznunk, hogy a fenti joggyakorlat kizárólag a visszaélésszerű szerződéses záradékokra vonatkozó fogyasztóvédelmi keresetek tekintetében alakult ki, így azok a bíróságok, amelyeknek a jóállás vagy a szavatosság fogyasztóvédelmi vonatkozású normáit kell a jövőben alkalmazniuk, attól eltérően is határozhatnak majd.

3. A szerződésszerűség vizsgálata és terjedelme a belső jogban és a joggyakorlatban

Az 1999/44/EK irányelv 2. cikkének rendelkezései a román belső jogba a 449/2003. tv. II. fejezetében kerültek átültetésre [a 449/2003. tv. 5–8 §-ai, ahol az 5. § az irányelv 2. cikke (1) és (2) bekezdései szövegével analóg, míg a törvény minden további §-a az irányelv 2. cikke további egy-egy bekezdésének felel meg]. A román norma e téren az irányelv többé-kevésbé szöveghű fordítása, azzal a legjelentősebb eltéréssel, hogy a fogyasztási cikk fogalma helyett termék⁴⁶

43 C- 464/01, *Johann Gruber* ügyben született ítélet, 39. és 41. ítéletpontok.

44 A román Legfelsőbb Semmitő- és Ítélszék a belső jogban előírt előzetes döntéshozatal iránt megkeresésre került annak érdekében, hogy kötelező erővel határozza meg, mely kritériumok alapján minősíthető egy személy fogyasztónak, amikor e minősítés vitatott. Az erre irányuló megkeresést formai okokra hivatkozva visszautasította. Mindazonáltal visszautasító határozatában (Legfelsőbb Semmitő- és Ítélszék 2018. június 4-i 37/2018. sz. határozata előzetes döntéshozatali kérdésről, 53. bekezdés) a Semmitőszék elismerte, hogy e kérdéskörben a joggyakorlat nem egyhangú (<http://www.scj.ro>, letöltés ideje: 2020.02.12.).

45 Következtetésünket a Legfelsőbb Semmitő- és Ítélszék gyakorlatára alapozzuk, amelyet fentebb ismertettünk, valamint e bíróság Második Polgári Kollégiumának 2016. március 2-i 441/2016. és 2017. január 26-i 115/2017. sz. határozataira (<http://www.scj.ro>, letöltés ideje: 2020.02.19.)

46 A *termékek* meghatározása a 449/2003. tv. 2. §-ának b) pontja értelmében *mozgatható testi tárgyak, amelyek*

áll. Emiatt a megfelelőség fogyasztási célú adásvételi szerződésekben minden szempontból azonos feltételek szerint kerül megállapításra, mint azok melyeket az 1999/44/EK irányelv tartalmaz. A RPtk. 1716. §-a is hasonló rendelkezéseket ír elő, bár ezek a fogyasztási célú adásvétel esetében nem alkalmazandók. A termékek megfelelőnek tekintendők a román jog szerint (449/2003. tv. 5. §) amennyiben:⁴⁷

- megfelelnek az eladó által nyújtott leírásnak és azonos tulajdonságokkal, illetve jellemzőkkel rendelkeznek, mint az eladó által bemutatott minta vagy modell,
- megfelelnek bármely kifejezett célnak, amelyet a fogyasztó igényelt, amennyiben e célt az eladó tudomására hozta és azt az eladó elfogadta, legkésőbb a szerződéskötés pillanatában,
- megfelelnek azoknak a céloknak, amelyekre azonos természetű dolgok szokványosan felhasználásra kerülnek,
- szem előtt tartva az eladó, a gyártó, vagy ezek bármelyikének képviselője által azonos típusú termékek jellemzőire tett nyilvános nyilatkozatait,
 - kiemelten akkor, ha ezek reklámokban vagy a termék címkéjén szerepelnek – a termék azokkal a szokványos minőségi és működési jellemzőkkel rendelkezik, amelyeket a fogyasztó ésszerűen elvárhat.

A román jogi szakirodalom, amikor a megfelelés fogalmát kísérelte meg a polgári jog fogalmaival összefüggésbe hozni, megállapította, hogy a megfelelés abban az esetben létezik, amikor a termék a fogyasztó számára átadásra került a szerződésnek megfelelően, azt nem sújtják rejtett hibák, a fogyasztó nincs tévedésben annak tartalmát, vagy anyagát illetően, és a fogyasztó nem került megtévesztésre az eladó által tett csalárd nyilatkozatok, vagy az általa elkövetett cselekmények, illetve mulasztások miatt.⁴⁸ Itt szükséges megjegyezni, hogy a *célnak való megfelelés* – még abban az esetben sem, ha e célt a fogyasztó

végző felhasználási célja a fogyasztás, vagy más, egy vagy több egyén általi felhasználás. Az elkobzás után eladott dolgok, a kényszervégrehajtás folyamán vagy bírósági határozat alapján értékesített dolgok, a víz, valamint a nem különálló csomagolásban, vagy előre meghatározott mennyiségben értékesített gázhalmazállapotú anyagok, illetve az elektromos áram nem esnek a 449/2003. tv. tárgyi hatálya alá. Emiatt a törvény tárgyi hatálya az ingatlanokra és a szolgáltatásokra nem terjed ki. Lásd I.-F. Popa, *i. m.*, 2005, 162. Egyes szerzők úgy tekintik, hogy az épületekbe beépített építőanyagok termékeknek minősíthetők (E. M. Minea: *Incidența reglementărilor vizând protecția consumatorilor în domeniul construcțiilor de locuințe. Revista Română de Drept al Afacerilor*, 2010/9. 27.), bár ezen értelmezés téves.

47 A. N. Gheorghe, C. Spasici, D. S. Arjoca: *Dreptul consumației*. Editura Hamangiu, București, 2012, 219.

48 I.-F. Popa, *i. m.*, 2005, 166.

kifejezetten megjelölte, vagy azt az eladó hallgatólagosan feltételezte – nem foglalható bele a hagyományos polgári jogi értelmezési keretbe.

A 449/2003. tv. (8. §) rendelkezései értelmében a teljesítés abban az esetben sem szerződészerű, ha a megfeleléshez felsorolt feltételek teljesülnek ugyan, de a termék szakszerűtlen telepítésének (összeszerelésének) tulajdoníthatóan nem felel meg a szerződés explicit, illetve implicit tartalmának. Ebben az esetben lényegtelen, hogy a telepítést az eladó, vagy az eladó helyett, de annak megbízásából eljáró harmadik személy végezte. Ugyanez alkalmazandó a fogyasztó által elvégzett szakszerűtlen telepítésre is, utóbbi esetben akkor, ha ennek okát a fogyasztónak adott téves utasítások adják.⁴⁹ A jogszabály szövege nem tartalmaz külön rendelkezést, amely szűkítené azon (harmadik) személyek körét, akiknek a téves utasítás tulajdonítható, emiatt a fogyasztó a megfelelés hiányára abban az esetben is hivatkozhat, ha az összeállítási, illetve telepítési utasítások a gyártótól vagy az eladó nevében eljáró harmadik személytől származnak.

A szavatossági, vagy jótállási igény semmilyen olyan esetben nem érvényesíthető, amikor a szerződéskötés pillanatában a fogyasztó tudta, vagy tudnia kellett, hogy a termék nem megfelelő. A fogyasztó abban az esetben sem érvényesítheti a szavatosságot vagy jótállást, ha a termék meg nem felelése a fogyasztó által szolgáltatott alapanyagoknak tulajdonítható. Végezetül, az említett formában bekövetkező fogyasztói jogvédelem akkor sem lehetséges, ha az eladó bizonyítja, hogy a nyilatkozat, amelynek alapján a fogyasztó jótállási követelését érvényesíteni szeretné, számára nem volt – és nem is lehetett – ismert, vagy e nyilatkozatot a szerződéskötés pillanatában az eladó már visszavonta. Azonos kimentési indok áll fenn abban az esetben is, amikor bizonyítást nyer, hogy a nyilatkozat nem bírt jelentőséggel a fogyasztó szerződéskötési akaratának kialakításában (449/2003. tv. 6–7. §-ai). A megfelelés hiánya a 449/2003. tv. értelmében abban az esetben sem felhívható, amikor a fogyasztó soha nem lépett a termék birtokába. Ezekben az esetekben a fogyasztó számára az RPTk. rendelkezései szerinti jogvédelmi eszközök állnak rendelkezésre (a teljesítés kikényszerítése, a szerződés felbontása, a szerződéstől történő elállás).⁵⁰

Ami a termékdokumentációra vonatkozó belső szabályokat illeti, a 449/2003. tv. ezek tartalmára nézve nem tartalmaz érdemleges rendelkezéseket. Ilyen szabályok

49 F. Tudoriu, C. A. Popârțac: *Drepturile consumatorului. O provocare pentru afaceri*, Universul Juridic, București, 2013, 158.

50 E. Mihai: *Contractul de credit pentru consum în viziunea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 50/2010. Revista Română de Drept al Afacerilor*, 2012/5. 43. Egyetértünk ezzel a következtetéssel a fogyasztói jogok terén, amelyek főszabály szerint nincsenek alávetve az RPTk. normáinak, de ezt nem tekintjük általános

a Ftvk. tartalmában lelhetők fel (38–63. §-ok). E normák legtöbbször a fogyasztók tájékoztatására vonatkozik, illetve a termékek címkézésére. A fogyasztónak ezek értelmében joga van a termék kockázataira (Ftvk. 48. §) és „lényeges jellemzőire” (Ftvk. 45. §) nézve teljeskörű tájékoztatásban részesülni, annak érdekében, hogy az illető vétel kapcsán a megfelelő információk birtokában (a román jogszöveg szerint „racionális” módon) dönthessen. A szükséges információt tartalmazhatja a termék címkéje, csomagolása, technikai információkat tartalmazó más anyagok, vagy a felhasználói útmutató (Ftvk. 47. §). A fogyasztó egészsége és biztonsága védelmében közölt információkat a román norma értelmében lehetőség szerint könnyen értelmezhető, a nemzetközi gyakorlatban használatos grafikus szimbólumok segítségével ajánlatos közölni (Ftvk. 46. §). A tartós felhasználású termékek esetében, amikor ezt jogszabály kifejezett rendelkezése előírja, kötelező a termékkel együtt a fogyasztó számára a jótállási jegy, a termék jelentős technikai információinak leírása, valamint a gyártó által biztosított telepítési, összeállítási, használati és karbantartási útmutató, valamint a megfelelési tanúsítvány átadása is (Ftvk. 53. §). Az itt felsorolt anyagokat román nyelven szükséges a fogyasztó rendelkezésére bocsátani, anélkül, hogy a román nyelv mellett más nyelvek használata korlátozva lenne (Ftvk. 55. §). Erre irányuló igény esetén a termék használatát a vételt követően (és a lehetőségekhez mérten) az eladó a felhasználónak gyakorlatban kell, hogy bemutassa (Ftvk. 59. §).

A román jog nem szabályozza más, általános normák útján a termékek értékesítésének kötelező feltételeit, és nem írja elő (de nem is tiltja) ilyen feltételek szakmai szervezetek általi kidolgozását, ezzel lehetővé téve az önszabályozást egyes gazdasági szereplők esetében.

4. A szavatossági és jótállási igény érvényesítésének szabályai

A szavatosság vagy jótállás érvényesítése során a fogyasztó a termék megfelelőségének helyreállítására tarthat igényt. Ezen intézkedéseket a 449/2003. tv. 10. §-a nevesíti. A fogyasztó kérheti: a termék 1. kijavítását, 2. kicserélését, 3. a vételár visszafizetését, vagy – esettől függően – annak csökkentését arányosan a meg nem felelés mértékével. Ezen intézkedések bármelyikét a fogyasztó ingyenesen kérheti. Az 1999/44/EK irányelv 3. cikkének rendelkezéseivel

érvényűnek. A román jogi szakirodalom általában úgy értékeli, hogy a szerződésszerű teljesítés egyik feltétele a vevő a megvett dolog birtokába helyezése. Lásd I.-F. Popa: Conformitatea lucrului vândut – Între rigiditate tradițională și funcționalism. *Revista Română de Drept Privat*, 2009/1. 136–138.

összhangban – amelyeket a román jogalkotó a belső jogba lényegében szó szerint ültetett át – a felek között keletkezett ellenkező egyezség hiányában, a fogyasztó *elsődleges intézkedésként* a termék kijavítását vagy kicserélését kérelmezheti, és csupán mint szubszidiárius intézkedést kérheti a vételár lecsökkentését vagy visszafizetését, azokban az esetekben amikor a kijavítás vagy a kicserélés lehetetlen, illetve aránytalan intézkedés lenne. A termék kijavítására vagy kicserélésére vonatkozó észszerű időtartam az 1999/44/EK irányelv 3. cikkének (3) bekezdésébe foglalt kritériumát a román jogalkotó számszerűsítette a 449/2003. tv. 11. §-ának (4) bekezdésében. Eszerint az intézkedések foganatosítása *maximum 15 naptári napon belül* kell, hogy bekövetkezzen attól az időponttól számítva, amikor a fogyasztó az eladót a termék nem megfelelő mivoltáról értesítette, vagy a terméket az eladónak, illetve az eladó által e célból meghatalmazott más személynek okirattal igazolható módon átadta. További járulékos jogszabályi előírásként, amely az átültetendő irányelvi normákat bővíti, a 449/2003. tv. 11. §-ának (5) bekezdése előírja, hogy a javítás során csupán új alkatrészek használhatók. Amennyiben a termék helyettesítésre kerül, az eladó ugyanazon jótállás biztosítására köteles a helyettesítő termék vonatkozásában, mint az eredeti termék esetén, azonban ennek jogalapja *ope legis* a törvényben előírt szavatosság lesz [449/2003. tv. 11. § (6) bekezdés].

Némileg eltérően az 1999/44/EK irányelv 3. cikkének (5) bekezdésében foglaltrendelkezésektől, a 449/2003. tv. 13. §-a – amely ezen irányelvi rendelkezések átültetésére hivatott – nem taxatív módon sorolja fel azokat a helyzeteket, amikor a fogyasztó kérheti az ár csökkentését, vagy elállhat a szerződéstől. A felsorolt helyzetek,⁵¹ – amelyek majdnem azonosak az 1999/44/EK irányelv 3. cikkének (5) bekezdésében foglaltakkal – emiatt csupán példálózó felsorolás elemeinek minősíthetők. Az 1999/44/EK irányelv vélhetően téves román fordításából adódóan a 449/2003. tv. 13. §-ának a) pontja értelmében az ár csökkentése nem csupán abban az esetben lehetséges, amikor „*A fogyasztó (...) nem jogosult sem a fogyasztási cikk kijavítására, sem a kicserélésére*” az 1999/44/EK irányelv értelmében, hanem minden olyan esetben, amikor „számára a kijavítás vagy kicserélés nem kedvez” (vagyis olyan esetekben is, amikor a kijavítás vagy kicserélés számára már nem hasznos). A fogyasztó nem állhat el a szerződéstől, ha

51 A 449/2003. tv. három ilyen helyzetet sorol fel annak 13. §-ában: 1. ha a fogyasztó számára a dolog kijavítása vagy kicserélése *nem kedvező*, 2. ha az eladó a terméket nem javította ki vagy nem cserélte ki észszerű időn belül, és 3. ha az eladó a kijavítást vagy kicserélést nem olyan módon valósította meg, hogy ezzel a fogyasztó számára okozott jelentős kellemetlenséget orvosolja. Emiatt a fogyasztó csupán azokban az esetekben állhat el a szerződéstől, amikor más módon jogséreleme nem orvosolható, vagy a jogsérelem elhárításának eszköze e célt nem teljesítette. N. A. Daghie: Aspecte teoretice și practice privind condițiile cerute pentru admisibilitatea rezoluțiunii judiciare. *Revista Română de Drept privat*, 2009/6. 55–56.

a meg nem felelés *csékély* (449/2003. tv. 14. §). A meg nem felelés mértékének megállapítása a konkrét esetekben elengedhetetlen. E kérdésben a román szakirodalomban megfogalmazódott az a nézet, miszerint a szerződészerű teljesítés elmaradása a fogyasztóvédelem terén szélesebb jelentéstartalommal veendő figyelembe, mint általában, másfajtaszerződések esetén. E fogalom ilyenkor tartalmazza „*a szerződészerű teljesítés elmaradásának felmérésére alkalmazandó komplex kritériumokat (...), szem előtt tartva az adásvételi szerződésnek való megfelelést és a fogyasztó jogos elvárásait a szerződés tartalmához viszonyítva.*”⁵² E nézet szerint a szerződészerű teljesítés fogalma magában foglalná a termék szerződészerű átadását⁵³ és az érte nyújtandó szavatosságot rejtett hibák, illetve a termék anyaga tekintetében fennálló esetleges fogyasztói tévedés esetén.⁵⁴

Amennyiben az eladó jótállást⁵⁵ (a román szaknyelvben törvényes garanciát) is ajánl, (vagyis olyan szerződéses garanciát vállal, amely a jótállási jegy tartalmának, vagy a termékre vonatkozó reklámanyagok állításainak való megfelelést biztosítja) az eladót e jótállás kötelezi. Semmilyen, a felek között kötött egyezség (ideértve a jótállási feltételeket is) nem csökkentheti vagy hatálytalaníthatja a 449/2003. tv. által az eladó terhére rótt kötelezettségeket, amennyiben annak megkötése a megfelelés hiányának a vevő általi észlelése és az eladó iránti közlése előtt történt [449/2003. tv. 22. § (1) bekezdés]. Az ilyen egyezség semmis, kivéve, amikor tárgy használt termékek esetén a törvényben előírt jótállási határidő lecsökkentése, és a felek által megszabott határidő egy évnél nem rövidebb. Az eladó által nyújtott jótállás ilyenkor a törvényben előírt szavatosság mértékét csökkentheti. Az eladó kedvezőbb feltételek mellett vállalhat szerződéses természetű, nem-fogyasztói jótállást is: a vevő számára többletköltséget feltételező módon további, a 449/2003. törvényben nem előírt intézkedésekben megnyilvánuló jótállás biztosítására is kötelezheti magát. E többletköltség ellenében nyújtott jótállás már nem a 449/2003. tv. által szabályozott (definíciójából eredően *ingyenes*) „kereskedelmi” jótállásnak minősül majd, emiatt arra a 449/2003. tv. tárgyi hatálya nem terjed ki.

52 V. Terzea: Neexecutarea obligațiilor contractuale. *Revista Română de Drept Privat*, 2018/6. 522. Más szerzők *kettős megfelelésről* beszélnek, egyrészt az adásvételi szerződéssel (objektív kritérium), másrészt a fogyasztó elvárásaival (szubjektív kritérium) szemben. I.-F. Popa, *i. m.*, 2005, 165–168.

53 Nem értünk egyet ezzel a következtetéssel. Ahogyan azt fentebb már említettük, a megfelelés hiánya csupán abban az esetben hozható fel, amikor a fogyasztó a termék birtokába lépett, ugyanis e fogyasztó a meg nem felelésre csupán annak általa történő megállapítását követően hivatkozhat.

54 Lásd V. Terzea: *i. m.*, 522–523.

55 Lásd a 26. jegyzetet *fentebb*.

A 449/2003. tv. előírásai megfelelnek az EUB *Weber és Putz* ügyekben⁵⁶ kimunkált gyakorlatának, köszönhetően az *Egyes fogyasztóvédelmi vonatkozású jogszabályok módosítására és kiegészítésére vonatkozó 2008. évi 174. sürgősségi kormányrendelet* által véghez vitt módosításoknak. A rendelet módosította a 449/2003. tv. 12. §-ának rendelkezéseit, annak érdekében, hogy biztosítsa, a megfelelés helyreállításának – a fogyasztó szempontjából – ingyenes jellegét annak minden elemére nézve, ideértve a „(...) postázás, fuvarozás, rakodás, diagnosztika, szakértői véleményezés, eltávolítás, visszaépítés, munkadíjak, anyagok és csomagolás” költségeit. A felek nem köthetik ki a költségek megosztásának semmilyen olyan formáját, amely e szabálytól a fogyasztó számára hátrányos módon eltérne, ugyanis ez a *de minimis* kötelezettségeket előíró szavatosság keretein belül került szabályozásra. Így a termék eltávolításának és visszaépítésének költségeit az eladó viseli attól függetlenül, hogy a termék beépítése az eladó, a vevő, vagy egy erre engedéllyel rendelkező harmadik személy által történt. Emiatt a román norma nem tér el a *Weber és Putz* ügyekben született határozat rendelkező részébenadott első választól.

A *Weber és Putz* határozat rendelkező részében megfogalmazott második következtetés szintén összhangban van a román joggal. A 449/2003. tv. 11. §-ának (2) bekezdése alapján az eladó abban az esetben minősítheti a termék kijavítására irányuló egyes intézkedéseket aránytalannak, ha azok számára észszerűtlenül magas költségeket feltételeznek, *bármely más lehetséges, a megfelelés helyreállítását célzó* intézkedéshez képest, figyelembe véve többek között a termék értékét abban az esetben, ha az a szerződésnek megfelelne, illetve a meg nem felelés jelentőségét is. Emiatt, ha a kicserélés költsége az eladó számára aránytalan lenne, más intézkedésekkel szükséges a megfelelést helyreállítani. A *Weber és Putz* ügyekben született határozat második következtetésének premisszája, hogy a kicserélés az egyedüli lehetséges helyreállítási intézkedés. A román norma által a különböző helyreállítási intézkedések összehasonlításának kritériuma abból a premisszából indul ki, hogy legalább két helyreállítási intézkedésnek lehetségesnek kell lennie. Emiatt az eladó nem hivatkozhat a kicserélés költségeinek aránytalanságára abban az esetben, ha a kicserélés a megfelelés helyreállítására lehetséges *egyedüli* intézkedés lenne.

⁵⁶ C-65/09. sz. *Gebr. Weber GmbH v. Jürgen Wittmer* és C-87/09 *Ingrid Putz v. Medianess Electronics GmbH* egyesített ügyekben 2011. június 16-án hozott ítélet (ECLI:EU:C:2011:396). A *Weber és Putz* ügyekben hozott határozat kommentárjáért román nyelven lásd A. Groza: *Din jurisprudența recentă a Curții de Justiție a Uniunii Europene. Revista Forumul Judecătorilor*, 2011/4. 232–235.

5. A szavatossági és jótállási igény érvényesítésére nyitva álló határidők a román jogban

5.1. Általános szabályok

A szavatosság és jótállás érvényesítésére vonatkozó határidőket a 449/2003. tv. szabályozza, annak V. fejezetében (16–18. §-ok).⁵⁷ Az eladóval szemben szavatosság akkor érvényesíthető, ha a megfelelés hiánya a termék a vevőnek történő átadásától számított kétéves határidőn belül válik észlelhetővé (449/2003. tv. 16. §). A termék átadása alatt az a pillanat értendő, amikortól a fogyasztó a termék birtokába lép [449/2003. tv. 22. § (6) bekezdés I. fordulat]. E szabály érvényesül a jótállás esetén is, ha a felek egyezségükkel másként (a fogyasztónak kedvezőbb módon) nem rendelkeznek. A szavatossági idő csökkentése nem lehetséges a jótállás szerződéses szabályainak keretein belül,⁵⁸ kivéve, amennyiben a szerződés használt termékre vonatkozik, és a lecsökkentett határidő még ebben az esetben sem lehet rövidebb egy évnél [449/2003. tv. 22. § (2) bekezdés].⁵⁹ E rendelkezések megfelelnek az 1999/44/EK irányelv 5. cikk (1) bekezdésének (első fordulat). A kétéves határidő időtartama *ope legis* lecsökken a termék átlagos használati idejére, abban az esetben, ha az a kétéves időtartamnál rövidebb lenne (449/2003. tv. 16². §).⁶⁰

A határidő az RPtk. 2552. §-ában előírt, a határidők számítására általánosan vonatkozó normák szerint számítandó. Ez ugyanazon hónap ugyanazon napján telik le, amikor a termék átadása a fogyasztó számára bekövetkezett, a kétéves időtartam elteltével. Az RPtk. rejtett hibákból eredő nem megfelelő teljesítésre az általános adásvételi szerződések esetében a fogyasztóvédelmi szavatosságtól kifejezetten elkülönülő (eszköz-) szavatosságot biztosít (RPtk. 1707–1715 §-ai). Felvetődik tehát a kérdés: a szavatossági időtartam meghatározására fogyasztói szerződések esetében alkalmazható-e az RPtk. normáiba foglalt különös szabály [melynek értelmében a határidő számítása egy évvel az eladott dolog vevőnek való átadását követően *ope legis* megkezdődik, az RPtk. 2531. § (1) bekezdésének a) pontja szerint, amennyiben a rejtett hiba felfedezésére ennél hamarabb nem került sor]? Ez álláspontunk szerint nem lehetséges, mivel

57 A határidők természetének részletes elemzéséhez lásd I.-F. Popa: Regimul juridic al termenelor în materia garanției de conformitate. *Revista Română de Drept Privat*, 2007/4.

58 A határidő kögens természetű. I.-F. Popa: *i. m.*, 2007.

59 Lásd A. N. Gheorghe, C. Spasici, D. S. Arjoca: *i. m.*, 222. F. Tudoriu, C. A. Popârțac: *i. m.*, 158–159.

60 A. N. Gheorghe, C. Spasici, D. S. Arjoca: *i. m.*, 221.

a 449/2003. tv. rendelkezései az RPtk. rendelkezéseivel szemben elsőbbséggel alkalmazandók fogyasztói eladások esetében, az RPtk. 2531. § (5) bekezdése értelmében. E megoldás összeegyeztethető az 1999/44/EK irányelv 5. cikkének (1) bekezdésével is.

A *kétéves határidő természetét* illetően, amelyen belül a meg nem felelés felhozható (amely a termék esetlegesen két évet meghaladó átlagos használati idejére a 449/2003. tv. 16¹. §-ának értelmében *ope legis* meghosszabbodik), ezt a román joggyakorlat még nem határozta meg. Ha a határidő *elévülési jellegű határidőnek* minősülne, ez több okból is felfüggeszthető lenne, illetve számítása újrakezdődhetne (többek között abban az esetben, ha az eladó a szavatosság vagy jóállás iránti késedelmes kérelmet akár implicit módon és akár csak részben is elfogadja). Ezzel az értelmezéssel nem értünk egyet,⁶¹ mivel a 449/2003. tv. 16. §-ának rendelkezései – amelyek az 1999/44/EK irányelv 5. cikke (1) bekezdésének felelnek meg – az eladó felelősségére, és nem a vele szembeni keresetindításra vonatkoznak. Ugyanezen következtetések arra a kéthónapos időtartamra is *mutatis mutandis* érvényesek, amelyen belül a fogyasztónak az eladót tájékoztatnia kell meg nem felelésről.⁶² Ebben az értelemben, a határidő nem elévülési, hanem *jogvesztő* (záros) jellegű, letelte után a vevő nem érvényesítheti igényét. A jogvesztő határidőkre az RPtk. sokkal szigorúbb szabályokat alkalmaz mind felfüggesztésük, mind pedig azok számításának újrakezdése esetén (RPtk. 2545–2550. §-ai). Jogvesztő határidők főszabály szerint nem függeszthetők fel, és számításuk nem kezdődhet újra [RPtk. 2548. §, (1) bekezdés] a *vis maior* által indokolt esetek kivételével, amelynek e határidőket is felfüggesztik.

A szavatosság és jóállás érvényesítésére megszabott határidő *ipso iure* meghosszabbodik azzal az időtartammal, amely alatt a termék működésképtelen, vagy rendetetésének betöltésére alkalmatlan volt a megfelelés hiánya miatt. Ez az időtartam attól a pillanattól számítható, amikortól az eladó tájékoztatása a meg nem felelésről megtörtént (abban az esetben is, ha a közlés tényét a felek írásban nem rögzítették), vagy amikortól a vevő a terméket az eladónak, vagy más, az eladó által a termék kijavítására meghatalmazott szervnek vagy személynek átadta, illetve attól a pillanattól, amikor a vevő írásban kérte az eladótól a termék elszállítását [449/2003. tv. 22. § (3) bekezdés].

61 Ebben az értelemben lásd I.-F. Popa: *i. m.*, 2007.

62 Valamelyest ellentétes értelemben lásd I.-F. Popa: *i. m.*, 2007.

Csupán a tartós felhasználású termékek esetében következik be a szavatossági és jótállási határidők törvényi kiterjesztése kicserélés esetén,⁶³ és csupán akkor, amikor velük ekvivalens, új termékekkel kerültek kicserélésre [449/2003. tv. 22. § (4) bekezdés]. A kiterjesztett határidő a csereterméknek a vevő számára történő átadásától számítandó. A 449/2003. tv. nem írja elő a határidő kiterjesztését a termék kijavítása esetén. E helyzetet azonban a következőképpen teszi kedvezőbbé a jogalkotó. Amikor egy tartós felhasználású termék meg nem felelését a szavatossági időn belül észlelik, és a termék a szavatossági időtartamot legkevesebb 10%-kal meghaladó ideig használhatatlan volt, illetve kijavítása nem lehetséges, az eladónak azt ki kell cserélnie, vagy a vételárat vissza kell fizetnie a fogyasztó számára [449/2003. tv. 22. § (5) bekezdés].

5.2. Rejtett hibák

A fogyasztók kérhetik a rendeltetésszerű használatra alkalmatlanná vált termékek „helyreállítását” (tehát kijavítását), vagy kicserélését olyan rejtett hibák⁶⁴ esetén, amelyek a termék átlagos használati ideje alatt kerültek észlelésre, amennyiben az átlagos használati idő a szavatosság kétéves időtartamát meghaladná (449/2003. tv. 16¹. §). Ilyenkor a fogyasztó csupán abban az esetben fordulhat kérelemmel az eladóhoz, ha számára jogszabály erre lehetőséget biztosít (a 449/2003. tv. megfogalmazása szerint), esetünkben az RPtk. rejtett hibákra vonatkozó szabályai szerint. E hibák elhárításának módzatait a törvény a termék kijavítására vagy kicserélésére korlátozza. Rejtett hibák esetén a kétéves szavatossági idő attól az időponttól számítandó, amikor az ügyben megkeresett semleges szakértő (például az igazságügyi szakértői testület tagja) a hibára vonatkozó szakértői véleményét ismertette [21/1992 Korm. r. 13. § (2) bekezdés]. E jogszabály a szakirodalom⁶⁵ vélekedése szerint különös norma a 449/2003. tv. rendelkezéseikhez képest, ezért ebben az esetben a 449/2003. évi tv. határidő-számítási mechanizmusát felülírja.

63 A tartós fogyasztási cikkek fogalmát a 449/2003. tv. 2. §-ának i) pontja határozza meg, melynek értelmében ilyenek a „komplex termékek, amelyeket alkatrészek és alegységek alkotnak, amelyek tervezése, felépítése olyan jellegű, hogy ezek adott átlagos ideig felhasználhatók legyenek, és melyek esetében adott a javítás és a karbantartás lehetősége”. (A szöveg a román normaszöveg pontos fordítása, a közelebbiről meg nem határozott átlagos használati idő a jogalkotó megfogalmazása.)

64 E hibák minden kritériumnak meg kell, hogy feleljenek, amelyeket a jogszabály előír annak érdekében, hogy rejtettnek minősülhessenek. F. Tudoriu, C. A. Popârțac: *i. m.*, 161.

65 I.-F. Popa: *i. m.*, 2007.

5.3. Az eladó tájékoztatása

A 449/2003. tv. rendelkezései (17. §) két hónapos határidőt írnak elő, amelyen belül a fogyasztónak tájékoztatnia kell az eladót a megfelelés hiányáról, annak érdekében, hogy élhessen a szavatosság vagy a jótállás által biztosított jogokkal. E rendelkezés az 1999/44/EK irányelv 5. cikkének (2) bekezdésén alapul, amely e határidő rögzítését kifejezetten megengedi a tagállamok számára. Az eladó e határidőn belüli tájékoztatásának elmulasztása a fogyasztó szavatosságból vagy jótállásból eredő jogainak elvesztésével jár (utóbbi esetben a felek kedvezőbb szerződéses egyezsége hiányában).

6. A szavatosságra és jótállásra vonatkozó különös szabályok

A fogyasztási termékekre nyújtandó szavatosságra és jótállásra vonatkozó részletes szabályok mind a fogyasztók, mind pedig az eladók számára egy sor kötelezettséget írnak elő. Ezek különbözhetnek annak függvényében, hogy a garancia szavatosság formáját ölti, vagy a termékre az eladó jótállást (is) biztosított. A fogyasztó minden esetben hivatkozhat a szavatosságra, és emellett, ha jótállásra is jogosult, e garanciát is érvényesítheti, anélkül, hogy a szavatosságról lemondana. A reklámokban a megfelelésre vonatkozóan tett állítások is jótállást keletkeztetnek. A vevő kiterjesztett jótállásban is részesülhet, ha az eladó külön fizetési kötelezettség ellenében számára ilyet biztosít, ezt azonban a fogyasztóvédelmi normák nem szabályozzák.

A jótállási jegyet, amely a szavatosság és jótállás feltételeit rögzíti, a fogyasztó számára írásban vagy más tartós médiumon (például kompaktlemezen) kell átadni, de főszabály szerint csupán azokban az esetekben, ha erre a fogyasztó igényt tart [449/2003. tv. 21. § (1) bekezdés]. Az eladó azonban köteles a tartós felhasználású termékek vevőinek minden esetben írásban jótállási jegyet biztosítani. Az adásvételi szerződés, a jótállási jegy, illetve bármilyen dokumentáció, amely a termékre vonatkozik, román nyelven szerkesztendő [21/1992. Korm. r. 20. § (5) bekezdés, Ftvk. 55. §], de ezek más nyelveken írt információkat is tartalmazhatnak. Amennyiben az eladó a jótállásra vonatkozó nyilatkozatait tartalmazó jótállási jegyet nem adja át a vevő számára, e mulasztás a vevő számára nem járhat hátránnyal, utóbbi ebben az esetben szavatosságban vagy jótállásban ilyen okirat hiányában is részesül [449/2003. tv. 21. § (2) bekezdés].

Az eladó által nyújtott bármely jótállás, amelyet a jótállási jegy tartalmaz, vagy amelyre reklámokban történt utalás, kötelező az eladóra nézve (449/2003. tv. 19. §). Bármely, ilyen jótállás alapján az eladó által kibocsátott (a 449/2003. tv. 20. §-ában szabályozott) jótállási jegyet a laikusok számára érthető módon kell megfogalmazni és annak tartalmaznia kell a tájékoztatást, miszerint a jótállás mint szerződéses egyezség, feltételei nem ronthatják le a fogyasztók számára a szavatosságból fakadó jogokat. A jótállási jegynek tartalmaznia kell az eladó és a termék megjelölését, és azt az időtartamot, amelyre a jótállás szól, a termék átlagos használati idejét rendeltetésszerű használata esetén és azokat a jogokat is, amelyekkel a fogyasztó a jótállás alapján rendelkezik (például a termék karbantartása, kijavítása, kicserélése) illetve azon személyek/szervek megjelölését, amelyek számára az eladó a termék szervizelését engedélyezte.

Főszabály szerint a fogyasztónak bizonyítania kell, hogy a termék nem volt megfelelő abban az időpontban, amikor azt átvette, annak érdekében, hogy a szavatosságra hivatkozhasson (449/2003. tv. 9. §). A bizonyítási teher a 449/2003. tv. 18. §-a értelmében [amely az 1999/44/EK irányelv 5. cikkének (3) bekezdését ülteti át] minden esetben megfordul, amikor a meg nem felelés a termék átadását követő *hathónapos* határidőn belül kerül észlelésre.⁶⁶ A felek e szabálytól egyezségükben eltérhetnek a fogyasztónak kedvezőbb rendelkezésekkel, ha az eladó jótállást is biztosít.

A fogyasztó a meg nem felelés elhárítását a jogszabályban előírt bármely módon kérheti a szavatosság alapján, de a jótállásra hivatkozva ezek mellett más intézkedésekre is jogosult lehet.

A fogyasztó szavatossági eredetű jogosultságai a termék kijavítása, illetve kicserélése – ha ezek nem minősülnek aránytalannak –, ellenkező esetben pedig a vételár arányos csökkentése (ha a vételár kifizetésre került, visszaszolgáltatása). Az eladó köteles ezen intézkedéseket foganatosítani, amennyiben a meg nem felelésre a termék átadásától számított kétéves határidőn belül került sor, és ezt a vevő az eladó tudomására hozta, az észleléstől számított kéthónapos határidőn belül. A meg nem felelést az eladónak tizenöt napos határidőn belül kell elhárítania, illetve rövidebb határidőn belül, ha erről a felek között írásos egyezség született. A tizenöt napos határidő kiterjesztése az eladó és a vevő egyezsége alapján sem lehetséges.

⁶⁶ E határidő szintén kógens. I.-F. Popa: *i. m.*, 2007. Lásd továbbá F. Tudoriu, C. A. Popârțac: *i. m.*, 159–160.

7. A fogyasztó egyéb igényérvényesítési lehetőségei a szavatosságon és jótálláson túl

A román fogyasztóvédelmi jogban, nem megfelelő teljesítés esetére a 449/2003. tv. által szabályozott adásvételi szerződésekben, a fogyasztók számára a szavatosság és – amennyiben alkalmazandó –, a jótállás jogcímein kívül más jogcím nem biztosított. Ahogyan azt fentebb már említettük, az eladó a vevővel szemben további kötelezettségeket vállalhat egy különálló kiterjesztett jótállás útján, amely a vevő számára további fizetési kötelezettség ellenében biztosítható, de ez nem képezi a 449/2003. tv. szabályozásának tárgyát, ez esetben az RPtK. rendelkezései alkalmazandók.

A fogyasztói egyesületek keresetet indíthatnak (ahogyan azt lentebb ismertetjük) annak érdekében, hogy a 449/2003. tv. által szabályozott ügyletekben résztvevő eladókat törvénysértő magatartásuk megszüntetésére kötelezzék. E keresetek azonban nem biztosítanak jogvédelmet az egyes fogyasztók számára nem megfelelő teljesítés esetére, így elsődlegesen megelőző természetűek.

8. A szavatossági és jótállási igények érvényesítésének szabályai

A fogyasztó követelését peres eljárásban kényszerítheti ki az eladóval szemben, amennyiben utóbbi nem hozza meg azokat az intézkedéseket a termék megfelelőzésének helyreállítására, amelyekre a fogyasztó jogosult. Ez a per a rendes peres eljárás szabályai szerint zajlik, amelyeket a román Polgári eljárásjogi törvénykönyv (a továbbiakban: RPP.) tartalmaz. Az RPP. 113. §-ának 8. pontja értelmében a „nem-vállalkozóknak” (vagyis a fogyasztóknak) a keresetet az eladó lakóhelye szerint illetékes bíróság mellett a saját lakóhelyük szerint illetékes bíróság előtt is jogukban áll előterjeszteni.⁶⁷

A fogyasztók és kereskedők között keletkezett jogviták alternatív megoldásáról szóló 2015. évi 38. kormányrendelet⁶⁸ lehetővé teszi alternatív vitamegoldási rendszerek (*alternative dispute resolution* – ADR) alkalmazását

67 M. Dinu: Aspecte procesuale referitoare la cererile în justiție în raportul dintre profesioniști și consumatori. In: *Pandectele Române*, 2019/5. 52.

68 A fogyasztók és kereskedők között keletkezett jogviták alternatív úton megoldásáról szóló 2015. évi 38. kormányrendelet [*Ordonanța 38/2015 privind soluționarea alternativă a litigiilor dintre consumatori și comercianți Dată act: 26-aug-2015*] a román Hivatalos Közlöny 654/2015.08.28. számában került közzétételre. A kormányrendelet ülteti át a fogyasztói jogviták alternatív rendezéséről, valamint a 2006/2004/EK rendelet és a 2009/22/EK irányelv módosításáról szóló 2013/11/EU európai parlamenti és a tanácsi irányelvet (HL L 165., 2013.6.18., 63-79.), és a fogyasztói érdekek védelme érdekében a

a fogyasztó és a vállalkozó közötti szerződés kapcsán keletkezett jogviták kezelésére. A rendelet nem minősíti alternatív vitamegoldásnak a fogyasztó és a vállalkozó közötti *közvetlen egyeztetést*, illetve a per folyamán zajló egyeztetést, amelyet a bíróság kezdeményez. A rendelet tárgyi hatálya csupán olyan ADR módszerekre terjed ki, amelyek *online platformok* útján kezdeményezhetők [5. § (2) bekezdés a) pont]. Az egyes módszerek nem kerülnek külön-külön felsorolásra, de a rendelet megfogalmazásából levezethető, hogy a *közvetítés* és a *választottbíráskodás*, ahogyan a felek *harmadik személy részvételével folytatott közvetett egyeztetése* is ebben a formában megengedettek. A rendelet 10. §-a kifejezetten lehetővé teszi az ADR szervek számára, hogy a felek közötti jogvitára megoldást javasoljanak, de azt is, hogy a jogvitát a felekre nézve kötelező módon maguk oldják meg. (Utóbbi lehetőség a román jogban a választottbíráskodás esetében fordulhat kizárólag elő.) A közvetítés folyamán legtöbbször a közvetítő nem javasol megoldást a jogvitára, de véleményünk szerint e megközelítés is megengedett, ha a felek ebbe beleegyeznek. Minden ADR módszernek meg kell felelnie a szakértelem, függetlenség, pártatlanság, eljárási átláthatóság és a tisztességes eljárás követelményeinek.⁶⁹ Minden, a kormányrendelet alapján ADR-t szolgáltató szervezet lajstromba kell venni.⁷⁰

Mivel az ADR módszereknek a fogyasztók és vállalkozók közötti jogviták megoldására történő alkalmazását az RPP., illetve más jogforrások nem akadályozzák, úgy kell értelmeznünk, hogy a rendelet tárgyi hatálya kizárólag az elektronikus távközlés útján megvalósuló ADR-re terjed ki. Ezen ADR mechanizmusok célja elsősorban a pénzügyi szektorban keletkező jogviták megoldása. Ezt bizonyítja az a tény, hogy e területen különálló ADR intézményként hozták létre a Bankszektorban Keletkezett Jogviták Alternatív Megoldási Központját,⁷¹ miközben a fogyasztói adásvételek esetében ilyen intézmény nem létezik. A fogyasztók számára nem tiltott az „offline” ADR módszerek alkalmazása a köztük és a vállalkozók között keletkezett jogvitákban.

jogsértés megszüntetésére irányuló eljárásokról szóló 2009/22/EK európai parlamenti és a tanácsi irányelvet (fogyasztói alternatív vitarendezési irányelv, HL L 110., 2009.5.1., 30-36.), továbbá a fogyasztóvédelmi jogszabályok végrehajtásáért felelős nemzeti hatóságok közötti együttműködésről és a 2006/2004/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló (EU) 2017/2394 európai parlamenti és a tanácsi rendeletet (HL L 345., 2017.12.27., 1-26.). A kormányrendelet alkalmazásáról lásd G. Piperea: *i. m.*, 426–431.

69 Lásd J. Goicovici: Noile proceduri de soluționare alternativă a litigiilor dintre comercianți și consumatori. *Studia Universitatis Babeș-Bolyai Iurisprudentia*, 2015/4. 56–57.

70 G. Piperea: *i. m.*, 427. A fogyasztóvédelmi adásvételek terén az ADR szervezetek listája nem tartalmaz ilyen intézményeket. (<https://anpc.ro/categorie/1271/sal>, letöltés dátuma: 2020.02.25.)

71 J. Goicovici: *i. m.*, 55. Lásd továbbá a 70. jegyzetet *fentebb*.

A román fogyasztóvédelmi jogban különös szerep jut a fogyasztók jogainak védelmében alapított egyesületek számára, mivel ezeket a 449/2003. tv. által adott meghatározás magukkal a fogyasztókkal azonos státusba helyezte. Az ilyen egyesületekre vonatkozó jogi normák a 21/1992. Korm. r. 30–43 §-aiban kerülnek felsorolásra. Fogyasztóvédelmi egyesületek alapítása a nem-kormányzati (civil) szervezetekre vonatkozó általános jogszabályok alapján lehetséges,⁷² a fogyasztók jogainak védelme céljából. Az így alapított egyesületek a fogyasztók jogai és jogos érdekei védelmében keresetindítási joggal rendelkeznek [21/1992. Korm. r. 37. § h) pont]. A kormányrendelet nem korlátozza az így indítható kereseteket, emiatt felvetődik a kérdés: megengedett-e számukra egyes fogyasztók érdekében a keresetindítás, vagy ez csupán azon fogyasztók esetében lehetséges, akik az egyesület tagjai (mikor a kereset tulajdonképpen egy csoportper⁷³ keletkeztetne), illetve megengedett-e számukra a közérdekű keresetindítás (*actio popularis*).⁷⁴

Nézetünk szerint ezek az egyesületek nem indíthatnak keresetet és nem kezdeményezhetik bírósági határozatok végrehajtását egyéni fogyasztók érdekében, ha az érintett fogyasztók az egyesületnek nem tagjai. Az RPP. 83. §-ának értelmében főszabály szerint magánjogi jogi személyek nem képviselhetnek természetes személyeket meghatalmazás alapján a bíróságok előtt (a meghatalmazás hiánya pedig sértene a rendelkezési elvet). E jogosultság természetes személyek, elsősorban ügyvédek számára van fenntartva. A fogyasztóvédelmi egyesületeknek ellenben joguk van keresetet indítani tagjaik nevében (csoportper kezdeményezve, ha tagjaik azonos eladó nem megfelelő teljesítésének következményeit szenvedték el), vagy akár a közérdek védelmében is.⁷⁵ A folyamatban lévő perekbe beavatkozóként⁷⁶ beléphetnek a fogyasztó érdekeinek védelmében. Az eladó nem szerződésszerű teljesítésével kapcsolatos perekben, fogyasztói adásvételi szerződésekre vonatkozóan elsősorban az utóbbi és kevésbé az előbbi megoldás képzelhető el, ugyanis a közérdekű keresetindítás esetében a fogyasztóvédelmi egyesületek nem érvényesíthetnek konkrét kereseti kérelmeket a nem megfelelő teljesítés elhárítására, csupán azt kényszeríthetik ki az eladótól, hogy a jövőben bizonyos magatartásokat tanúsítson, vagy ezektől tartózkodjon.⁷⁷

72 Lásd M. Iliescu: *i. m.*, 2014, 438–439. Lásd továbbá A. N. Gheorghe, C. Spasici, D. S. Arjoca: *i. m.*, 341–346.

73 Lásd G. Piperea: *i. m.*, 411–412.

74 Lásd F. Tudoriu, C. A. Popârțac: *i. m.*, 167–168.

75 M. Dinu: *Considerații privind calitatea procesuală în litigiile dintre consumatori și profesioniști. Curierul Judiciar*, 2015/8. 428.

76 M. Dinu: *i. m.*, 2019, 50.

77 M. Dinu: *i. m.*, 2019, 429.

A Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság⁷⁸ nincs feljogosítva fogyasztói követelések közvetlen érvényesítésére, vagy az egyes fogyasztók érdekében történő eljárásra.⁷⁹ Segítséget nyújthat azonban a fogyasztóvédelmi egyesületek számára és közigazgatási természetű szankciókat is alkalmazhat a vállalkozókkal szemben [a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság szervezetére és működésére vonatkozó 2012. évi 700. kormányhatározat 3. § (1) bekezdés j) pontja]. A hatóság továbbá támogathatja olyan szervezetek létrehozását is, amelyek közvetítenek a fogyasztók és vállalkozók között [3. § (1) bekezdés t) pont]. Az adásvételi szerződések terén más piaci megfigyelésre jogosult hatóságok nincsenek felhatalmazva a fogyasztói követelések megoldására vagy érvényesítésére.

⁷⁸ A Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóságot a 21/1992. Korm. r. szabályozza, de ennek hatáskörét kormányhatározatok szabják meg a rendelet 28. §-ának értelmében. Ezek közül a legjelentősebb a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság szervezetéről és működéséről szóló 2012. évi 700. kormányhatározat (*Hotărârea 700/2012 privind organizarea și funcționarea Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor*), amely a román Hivatalos Közlöny 491/2012.07.18. számában került közzétételre.

⁷⁹ F. Tudoriu, C. A. Popârțac: *i. m.*, 189–193.

Forrásjegyzék

1. R. D. APAN: Repere în definirea noțiunii de consumator. *Pandectele Române*, különszám 2008. március 31., elérhető: <https://www.sintact.ro/#/publication/151001161> (letöltés dátuma: 2020.02.15.)
2. N. A. DAGHIE: Aspecte teoretice și practice privind condițiile cerute pentru admisibilitatea rezoluțiunii judiciare. *Revista Română de Drept privat*, 2009/6. 48-85.
3. M. DINU: Aspecte procesuale referitoare la cererile în justiție în raportul dintre profesioniști și consumatori. In: *Pandectele Române*, 2019/5. 48-57.
4. M. DINU: Considerații privind calitatea procesuală în litigiile dintre consumatori și profesioniști. *Curierul Judiciar*, 2015/8. 426.
5. A. N. GHEORGHE, C. SPASICI, D. S. ARJOCA: *Dreptul consumației*. Editura Hamangiu, București, 2012.
6. J. GOICOVICI: *Dreptul consumației*. Sfera Juridică, Cluj-Napoca, 2006.
7. J. GOICOVICI: Elementele constitutive ale practicilor comerciale nelocale în relațiile cu consumatorii. *Studia Universitatis Babeș-Bolyai Iurisprudentia*, 2016/3. 88-100.
8. J. GOICOVICI: Noile proceduri de soluționare alternativă a litigiilor dintre comercianți și consumatori. *Studia Universitatis Babeș-Bolyai Iurisprudentia*, 2015/4. 53-66.
9. N. GRĂDINARU: Regulile comunitare în materia vânzării bunurilor de consum și a garanțiilor acestora. *Revista Română de Drept Comunitar*, 2005/3.
10. A. GROZA: Din jurisprudența recentă a Curții de Justiție a Uniunii Europene. *Revista Forumul Judecătorilor*, 2011/4. 232–235.
11. M. ILIESCU: Aspecte teoretice privind noțiunea de consumator în legislația română. In: *Politica legislativă între reglementare europeană, națională și internațională. Noi perspective ale dreptului, Conferința internațională de drept, studii europene și relații internaționale – București, 24-25 mai 2013*, Editura Hamangiu, București, 2013. 585-594.
12. M. ILIESCU: Consumatorul – între prevederi legislative și opinii doctrinare. *Curierul Judiciar*, 2014/8. 435-441.
13. E. MIHAI: Contractul de credit pentru consum în viziunea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 50/2010. *Revista Română de Drept al Afacerilor*, 2012/5. 13.

14. E. M. MINEA: Incidența reglementărilor vizând protecția consumatorilor în domeniul construcțiilor de locuințe. *Revista Română de Drept al Afacerilor*, 2010/9. 13.
15. D. MOȚIU: Clauze abuzive în contractele încheiate cu consumatorii. *Revista de Științe Juridice*, 2013/1.
16. G. PIPEREA: *Protecția consumatorilor în contractele comerciale*. C. H. Beck, București, 2018.
17. I.-F. POPA: Conformitatea lucrului vândut – Între rigiditate tradițională și funcționalism. *Revista Română de Drept Privat*, 2009/1. 132-172.
18. I.-F. POPA: Conformitatea lucrului vândut – Între rigiditate tradițională și funcționalism (II). *Revista Română de Drept Privat*, 2009/2. 65-98.
19. I.-F. POPA: Obligația de conformitate – cu referire specială la vânzările de consum. *Pandectele Române*, 2005/5. 153-178.
20. I.-F. POPA: Regimul juridic al termenelor în materia garanției de conformitate. *Revista Română de Drept Privat*, 2007/4. 79-117.
21. I. SCHIAU: Profesionistul, un reper al dăinuirii materiei comerciale în cadrul dreptului privat unitar. *Revista Română de Drept al Afacerilor*, 2015/7. 43-58.
22. V. TERZEA: Neexecutarea obligațiilor contractuale. *Revista Română de Drept Privat*, 2018/6.
23. F. TUDORIU, C. A. POPĂRȚAC: *Drepturile consumatorului. O provocare pentru afaceri*, Universul Juridic, București, 2013.
24. Az Európai Parlament és a Tanács 1999/44/EK irányelve (1999. május 25.) a fogyasztási cikkek adásvételének és a kapcsolódó jótállásnak egyes vonatkozásairól, HL L 171., 1999.7.7., 12-16.
25. Az Európai Parlament és a Tanács 2009/22/EK irányelve (2009. április 23.) a fogyasztói érdekek védelme érdekében a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárásokról, HL L 110., 2009.5.1., 30-36.
26. Az Európai Parlament és a Tanács 2013/11/EU irányelve (2013. május 21.) a fogyasztói jogviták alternatív rendezéséről, valamint a 2006/2004/EK rendelet és a 2009/22/EK irányelv módosításáról, HL L 165., 2013.6.18., 63-79.

27. Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/2394 rendelete (2017. december 12.) a fogyasztóvédelmi jogszabályok végrehajtásáért felelős nemzeti hatóságok közötti együttműködésről és a 2006/2004/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről, HL L 345., 2017.12.27., 1-26.
28. A társaságokról szóló 1990. évi 31. törvény, újra-közzétéve a román Hivatalos Közlöny 1066/2004.11.17. számában
29. A vállalkozók és fogyasztók között kötött szerződésekbe foglalt visszaélészerű záradékokról szóló 2000. évi 193. törvény (*Legea 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori*), közzétéve a Hivatalos Közlöny 543/2012.08.03. számában
30. A termékek eladásáról és a hozzá fűződő garanciákról szóló 2003. évi 449. törvény (*Legea 449/2003 privind vânzarea produselor si garantiile asociate acestora*), újra-közzétéve a román Hivatalos Közlöny 347/2008.05.06. számában
31. 2004. évi 296. törvény a fogyasztói törvénykönyvről (*Legea 296/2004 privind Codul consumului*), újra-közzétéve a Hivatalos Közlöny 224/2008.03.24. számában
32. A kereskedők fogyasztókkal szembeni tisztességtelen magatartásának visszaszorításáról és a jogszabályok az európai fogyasztóvédelmi joggal történő harmonizálásáról szóló 2007. évi 363. törvény (*Legea 363/2007 privind combaterea practicilor incorecte ale comercianților în relația cu consumatorii și armonizarea reglementărilor cu legislația europeană privind protecția consumatorilor*), közzétéve a Hivatalos Közlöny 899/2007.12.28. számában
33. 2009. évi 287. törvény a polgári törvénykönyvről (*Codul civil*), újra-közzétéve a Hivatalos Közlöny (*Monitorul Oficial*) 505/2011.07.15. számában
34. A termékek eladására és a hozzá fűződő garanciákra vonatkozó 2003. évi 449. törvény módosítására vonatkozó 2016. évi 9. kormányrendelet jóváhagyásáról szóló 2018. évi 353. törvény (*Legea 353/2018 privind aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 9/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 449/2003*), közzétéve a Hivatalos Közlöny 4/2019.01.03. számában
35. A fogyasztók védelméről szóló 1992. évi 21. kormányrendelet (*Ordonanța 21/1992 privind protecția consumatorilor*) újra-közzétéve a Hivatalos Közlöny 208/2007.03.28. számában

36. Az egyesületekről és alapítványokról szóló 2000. évi 26. kormányrendelet, közzétéve a román Hivatalos Közlöny 39/2000.01.31. számában
37. Az engedélyezett természetes személyek, egyéni vállalkozások és családi vállalkozások általi gazdasági tevékenységek gyakorlására vonatkozó 2008. évi 44. sürgősségi kormányrendelet (*Ordonanța de urgență 44/2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale*), közzétéve a Hivatalos Közlöny 328/2008.04.25. számában
38. A fogyasztók és kereskedők között keletkezett jogviták alternatív úton megoldásáról szóló 2015. évi 38. kormányrendelet (*Ordonanța 38/2015 privind soluționarea alternativă a litigiilor dintre consumatori și comercianți Dată act: 26-aug-2015*), közzétéve a Hivatalos Közlöny 654/2015.08.28. számában
39. Egyes fogyasztóvédelmi vonatkozású jogszabályok módosításáról és kiegészítéséről 2008. évi 174. sürgősségi kormányrendelet (*Ordonanța de urgență 174/2008 pentru modificarea și completarea unor acte normative privind protecția consumatorilor*), közzétéve a Hivatalos Közlöny 795/2008.11.27. számában
40. A Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság szervezetéről és működéséről szóló 2012. évi 700. kormányhatározat (*Hotărârea 700/2012 privind organizarea și funcționarea Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor*), közzétéve a Hivatalos Közlöny 491/2012.07.18. számában
41. Európai Unió Bíróságának C-269/95. sz. *Francesco Benincasa v. Dentalkit Srl* ügyben 1997. július 3-án hozott ítélete (ECLI:EU:C:1997:337)
42. Európai Unió Bíróságának C-464/01. sz. *Johann Gruber v. Bay Wa AG* ügyben 2005. január 20-án hozott ítélete (ECLI:EU:C:2005:32)
43. Európai Unió Bíróságának C-65/09. sz. *Gebr. Weber GmbH v. Jürgen Wittmer* és C-87/09 *Ingrid Putz v. Medianess Electronics GmbH* egyesített ügyekben 2011. június 16-án hozott ítélete (ECLI:EU:C:2011:396)
44. Európai Unió Bíróságának C-110/14. sz. *Horățiu Ovidiu Costea v. SC Volksbank România SA* ügyben 2015. szeptember 3-án hozott ítélete (ECLI:EU:C:2015:538)
45. Legfelsőbb Semmitő- és Ítélszék Második Polgári Kollégiumának 2016. március 2-i 441/2016.sz. határozata
46. Legfelsőbb Semmitő- és Ítélszék Második Polgári Kollégiumának 2017. január 26-i 115/2017. sz. határozata

47. Legfelsőbb Semmítő- és Ítélszék, Második Polgári Kollégiumának 2018. február 2-i 479/2018. sz. határozata
48. Legfelsőbb Semmítő- és Ítélszék 2018. június 4-i 37/2018. sz. határozata
49. Nagyváradi Ítéltábla, 2019. május 7-i 158/2019. sz. polgári ügyben hozott határozata (<https://www.sintact.ro>, letöltés dátuma: 2020.02.12.)
50. Bihar Megyei Törvényszék, 2018. július 5-i 166/2018. sz. polgári ügyben hozott határozata
51. 2008. évi 174. sürgősségi kormányrendelet indokolása, elérhető: <http://arhiva.gov.ro/upload/articles/103997/2763-nf-protectia-consumatorilor-tot.pdf>, letöltés dátuma: 2019.12.20
52. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/NIM/?uri=celex:31999L0044>, letöltés dátuma: 2020.01.12.
53. <https://anpc.ro/categorie/1271/sal>, letöltés dátuma: 2020.02.25.
54. <https://www.sintact.ro>

DR. SZÉKELY JÁNOS PHD., a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem Jogtudományi Karán 2007-ben szerzett jogász ovégzettséget. Ezután tanulmányait tovább folytatta az intézmény falai között, 2008-ban európai magánjogi szakirányú mesteri (LLM) oklevelet szerezve. Doktori tanulmányait a Debreceni Egyetem Marton Géza Állam- és Jogtudományi Doktori Iskolájának keretein belül teljesítette, 2017-ben szerzett doktori fokozatot állam- és jogtudományok terén, summa cum laude minősítéssel. 2007-ben fordítói engedélyt szerzett román és magyar nyelv viszonylatában. 2008-ban felvételt nyert a romániai Satu Mare (Szatmár) Megyei Ügyvédi Kamarába. 2010-től teljes jogú ügyvéd, 2011-től engedélyezett közvetítő. 2012-től a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem, Kolozsvári Kar, Jogtudományi Intézetének kinevezett oktatója, 2017-től főállású egyetemi adjunktusa. A polgári eljárásjog, öröklési jog, jogi kultúrtörténet (II.) elnevezésű tárgyak oktatója. 2019-től a Satu Mare Megyei Ügyvédi Kamara tanácsának tagja.